МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически партин Нохч-ГIалгIайн обкомин, Нохч-ГIалгIайн АССР Лакхехьарча Советан а Министрийн Советан а орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 85 (4096). | ШОАТТА, 17 июль, 1965 шу. | Мах 2 кап.

Тахан номер тIа:

СУХАЛБЕ КХАШКАРЧА БАЛХАШТА
ВАЙ МЕХКА ГIОЛЛА
КПСС ЦК ПЛЕНУМА РЕШЕНЕШ — ВАХАРЕ!
ДЕПУТАТИЙ ГIУЛАКХАШ
Фотоинформаци
Доазол дехьара хоамаш

КЕРДАЧА ТОЛАМАШКА

Семилетка тIеххьара шу толамца чаккхдаккхьара шерра социалистически ахь а йоаржаль, чуйнна къахьегаш бу республика къахьегамхой. ХIана чаккхдьинад укх шера ах шу. Дог гIоздоахаш ю цхьайолча коллективашта карагIдьина толамаш. Из хьагойт укх денош газета тIа кепа текача Нохч-ГIалгIай АССР статистически управлене хоамо.

Производства юкъарча боарамгеи керттерча ийалей лукхаг1чаргеи дилача республика промышленносто кхоачашьый ах шера план. Промышлени продукце боарац 1964 шера хьалхарча ах шера хиначул 11,7 процент лакхбелла6. Цо хьагойт семилетка тIеххьарча шера заламех бейраль хиначул сихагIча темпашца промышленность дегIайоагIилга. Къаьстта чIоагIа дегIадоагIа промышленноста керттера доакъош: мехкдаьтта даккхар — 38 процент, химически — 22 процент, машинаши металлах хIамаш яр — 16 процент.

ТIеккхоачашъяй укх ах шера къахьегама овсарле лакхъяра план а. Промышленностера къахьегама овсарле планах 7,5 процент мара лакхъяза ца йоагIача метта 8,9 процент лакхъеннай.

Социалистически ахье хьадха латт вай гIорбаьнна мехкдаьттахой. Планал совгIа бIаьш эзараш тоннаш «Iаьржа дошух» денна д ар Дьлхенна. Дика къахьийгад Нохч - ГIалгIайчен химикашъ а машинашъераша а.

ЧIоагIа болх баьб укх шера промышленностера экономически хьонхамаш дIахо а тоадара, кхом а бен бедал, материалаш, доагор, электроэнерги дIаахийтара, продукце дикал лакхъяра. Цхьайола организационно - технически мероприятеш чакхъяхар бахьан долаш продукце дукхача тайпашка дIадодар лохле йиш хилар. Цу хьакъехьа довкхий толамаш даьхад «Грознефта» объединене предприятеш. Хьалхе а даьча лоархIамех продукцега дIадолар лохдар бахьан долаш планал совгIа хьалхарча ах шера объединене гIолла кхоаир 400 эзар сом.

Республика промышленносто кхтта дукха къахьийгад керда техника балха юкъеяххуьаш.

КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш толамца кхоачашъяра чуйнна къахьегаш ба Нохч - ГIалгIайчен юртбоахама къахьегамхой а.

Юртбоахама продукташ соьлхара йоккхий торояш хьайнйзай юртбоахама продукцех душ бола мах лакхбаро, паччахьалкхено эцача культурай хундалургйоала планаш оттаро.

Республика колхозийи совхозийи кхашка дукха болх баьб лаьтта лелалара культура лакхъяра, лаьттан хIара гектарах кхы а дигагIа пайда эцара. ДукхагIа химиаз хий декха лаьттиш.

1965 шера хьалхарча ах шера хьайбай фермай болхлоша, специалисташа, боахамий кулгалхоша дукха иш тIабахийтаб дуых, шура, фуаш, тха дукхагIа даккхара а уж паччахьалкхенга дукхагIа дохкара а.

Халкъа боахам дегIабарца цхьана лаьалу бахача наькха доходаш, дикагIа кхоачалиду цар вахара хьаштаи.

Цу тайпара республика халкъа боахам дегIабоалдбеча хьалхарча ах шера дукха толамаш доккхий да. Цхьабаькъда, кхоачамбоацараш а да балха юкъе дукха. Хьалхарча ах шера план кхоачаш ца еш 18 предприятеш йисай республике. Из Iалаьмате йоккха леларда а. Цхьайолча предприятеша кхоачашъяннаар ассортиментах йоагIа хьан. Масала, «Красный молот» яхача заводо мехкдаьтта аппаратурах, мехкдаьтта продукташ дIа-юха кхахьара эшача цистернех, Грозненски химически комбинато — ацетонах, Ермоловски хока — паркетах, «Терек» яхача мебель - лахчах хIамаш эча производственни объединене — буьх тохача гIандех, буфетех, книжкай тархех, «Металлист» яхача заводо — скобяной изделеех, металлически изделеех, кхтта кхы а.

Цхьайрача предприятеша чIоагIа лакхдаьд продукци хьаявкхарга дIадодар. Дукха кхоачамбоацараш да республика гIишлош хьалъеча а. Эсала караерзаю керттера производственни мощносташ — нефтемаслозавода мехкдаьтта чакхдохара гIишлош, Грозненски химкомбината объекташ. Вознесенская — Грозный яха мехкдаьтта провод хьалъяра къовсталь средстваш.

Ледара лел ейгачен кхачами промышленноста объекташ хьалъелга. Наьсарен-Воквале трикотажни фабрика хьалъеча шера йоагIача планах 800 эзар сома караерзае эшаш хинна капитальни вложенеш ах шера 36 процент мара марлерзаьнац, кхоалагIча квартале эксплуатаце дIалойла аьнна белгалъяьккхача Наурски винзавода шера йоагIа план 25 процент мара кхоачашъяьнй. ГIишлош хьалъеча хьалха а сацца дуккхача объекташкен гIишлошкен сихаш йоаш материальни къахьегамен ресурсаш, хьалъош латта объекташ шоай кхиназъа а йизза д материалашцен оборудованеш Iалашъяп, во пайда эц техникаш болхлоеха.

ЕррIгача республике гIолла лоархIача товарооборот лакхъеннай, цхьабакъда, хIана а бахача наькха хьаштаи дика кхоачашлац. ХIанз а дукха ух бахача наха хоатташ доаца къаьнича фасонийн моделийн товараш магазинашкей склалашкеи. КПСС ЦК мартовски Пленума решенеша дIалеххача тайпара вIашгIехьбаьккхабац болх республика цхьайолча колхозашкеи совхозашкеи. ХIанз а долаш я тIехьалуса, рентабельни доаца боахамаш. Хьайбай фермашка геттара ледара латт халача балхашта механизаци яра болх. Массанахьа бизза пайда эцаш доамаш даьгIенех. ТIагIертта къовсам лоаттабац лаьтта лелалара культура лакхъяра.

ХIанз доладенна семилетка тIеххьарча шера шоллагIа ах шу. Республика къахьегамхой оIубенна къахьегаш ба карагIдийнна толамаш совалхара, тIайнна дешкараш ханал хьалха кхоачашъяра. Дукхача коллективаша хIадахача ах шера хинна кхоачамбоацараш хIанале балха юкъера дIадоах. ХIанз керттердар да укх юкъайнсача хана, еррига торонаш оарцагIа а яьза семилетка тIеххьарча шера плани тIайнна дешкараш хIара коллективе тIеххоачашлергдолаш болх вIашгIехьбаккхар. План кхоачаш ца еш хила йиш яц цхьа предприяти, цхьа боахам. Къаьстта терхам тIабахийта беза чура торонаш гучаяхара, арахецача продукце дикал лакхъяра. ШерагIа йоаржае еза коммунистически къахьегама цIи яккхара тIеххьара ахь.

Юртбоахама къахьегамхой дешкарийла ба сихех дов ца дешш алаташ чуйнца даха. Цхьатарра де деза юртбоахама кхьалла балхаш а.

Партийни, профсоюзни, советски, комсомольски организацеш дешкарийла я семилетка тIеххьарча шера заданеш сийленца кхоачашъяра берригa къахьегамхой оарцагIбаха. Кердача толамашка, новкъостий!

Лораде ялат!

Урус-Мартана района юрташкарча къахьегамхоша чIоагIа къа а хьийга, на бола лаьтташ кхедьа семилетка тIеххьарча шера. Республика хьалхарчарца паччахьалкхенга на бола ялаташ дешкара план кхоачашъяь баьнна6 уж. ХIанз оаламна совгIа паччахьалкхенга дохкийш да ялат.

Цхьабакъда, цхьаболча боахамий кулгалхоша лоррIа вIашгIехьдаьккхадац керда хьуьнхьам кхабелга. Цудухьа цхьаьст-цхьаьнтача хулга цIаьна боацача тидачи наха шоаш пайда, ийбу цу гIулгхех. Мичурина цIерахча совхоза халкъа рузкъа лечкъаде гIойта моттиг ю, из лоррIа лорадеш ца хилар бахьан долаш.

Цудухьа укх денош «Чечингострайтранса» объединена конторерча шофера Мутаев Висита Мичурина цIерахча совхозера лочкъа а даь, кердача ялата 760 килограмм ехий. Комсомольски юрта вахаш волча, цу совхоза доахкенга хьаьнача Батаева кйцад совхозера лечкъадь ялат, из лочкъадь доага шийна хоуноцахьа.

Къоал дьараш лийцаб, уголовни бехктокхама оазргIбалаш ба.

Цьокхха а къоалтам хила йиш яц паччахьалкхен, халкъа рузкъа лечкъадераш. ХIара сага декхар да халкъа рузкъа лорадеш. Цхьа буьрчиг байта йиш яц ялатий.

Х. АХМАТОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР МООП коккхагIа вола следователь.

Керда скважина хургья

Хали-Корт яхача моттиге мехкдаьтта тохкаш деш йола балхаш ди тIехьа дукхагIа хул. Цига хьинаре къахьегаш ба Старогрозненски бурув теттача контора бурув теттараш. Дукха ха йоашнаш Тирк хоьттахьа бурув тохаргйоза моттиг белгалъяьккхар бурув теттараша. Цига турула № 45 йола скважина. С. Мартынов карро лаьттача вышкомонтажников бригадо вышка хIала безаш сиххa лата еллар. Цига вышка хьа а сиа хIоттара С-100 яха 16 боккха ико бола тракторан вышкан хилар. 35 сахьата кхоачашбе безаш бар из болх. Дика цхьоагIо болаш вышкомонтажникашеи тракторастей къахьегарах графикал 14 сахьат хьалха чакхбаьккхар из болх.

ХIанз толамца дIахьош ба бурув тохачу оборудованин монтаж боах болх, кийчеш ю майлан. Кхетта бурув тоха доьттерга № 45 йола скважина.

А. ТИЩЕНКО.

СИХЕИ ЦIЕНЕИ ЧУИЙЦА ДАККХА ЯЛАТ

ДАЬХЕННА—ДУКХАГIА ЯЛАТ

Колхозийн совхозийн кхашка тIабийрза къахьегаш боахк хIанз итташ эзараш ялат кхедераш.

Юрташкарча къахьегамхоша къа миштa хьег дувцаш дола хоамаш ух кхашкара.

ТIа-тIа дукхагIа хулаш йоагIа планал совгIа ялаташ дIателаш йола совхозашн колхозашн.

Дог хьовсташ да бIарчча хьанийцача республике гIолла ялаташ чуйндарен паччахьалкхенна дIателарен сухалаш укх тIеххьарча пхе дийнахьа хоадам боллаш лакхдена хилар.

15 июль тIаккхоачаш гурахьа а бIаьсти а дув ка бола ялаташ 117 эзар гектара тIара хьекхаь даьннад, цунах хул дIадийначох 64 процент. Царех аьрда даьннад 104 эзар гектара тIара ялаташ, фешта аьлча, хьекхаьчох 89 процент хул царех. Ялаташ чуийца доалаш латт Шелковски районера боахамаш, хIаьта Грозненски, Гудермесски, Урус-Мартана, Наурски, Ачхой-Мартана районашка ялаташ чуийца даьннача майдах 70 процент а кхы тIех а хул.

Наьсарен районе чуэца дезача ялатех паелагIа дакъа мара хьекхаь даьннадац, хIаьта Сунженски районе — 45 процент мара. Уж районаш ялаташ чуийде кхыча районел тIехьагIа йолаенняяле а, кхыча районий дуккхача боахамашка а санна, ялаташ чуийдарен паччахьалкхенна дIателарен сухалаш дикка лакхагIа хила йиш яр цига.

Юрташкарча хIара механизатора а къахьегамхочоа а хIанз керттердар — ца дойташ ялаташ чуэцилга да. Кхашка хьая мел кхедаьр цIендаь чуэца деза. Кхай тIа йоаяь ялата хIара килограмм — боахама а паччахьалкхенна а хула зе да.

Республикерча ялаташ дIайийдеча пункташка дIакхьачай ялатий 2,5 миллион пунт.

Планал совгIа дIахо а ялаташ дIателаш да Гудермесски, Ножай-Юрта, Урус-Мартана, Шелковски, Наурски районашкара боахамаш. Грозненски Надтеречни районашкара колхозашн совхозашн ялаташ дIайийдеча пункташка ялаташ дIаувзара гIулакха хье а лу, шоашна цхьаи хаина ялаташ чуийде доладеннача кхыча районашкарча боахамел дикка тIехьа а дус. Грозненски районерчар паччахьалкхенна ялатий 9185 тонн мара дIаеннаяц, цунах хилац аьрдача ялатех 27 процент мара.

1965 шера 15 июль тIаккхоачаш ялаташ (хьаннIаш боацаш) чуэцарен паччахьалкхенга дохкарен хьаьхьа йола

СВОДКА

(Планах проценташ)

Районаш	Паччахьалкхенна дIаданнад	Хьекхад	Хьекхаьчох аьрдад
Ножай-Юрта	152	56	100
Урус-Мартана	179	72	93
Гудермесски	111	74	100
Шелковски	103	95	88
Наурски	102	69	87
Ачхой-Мартана	93	60	66
Сунженски	53	45	92
Шьоле	52	62	92
Грозненски	48	71	92
МалгIабини	48	47	70
Надтеречни	43	63	94
Наьсарен	2	20	30
Дерригa а республике гIолла	57	64	89

Ялаташ чуэцара бехктокхаме декхараш хьалхьийна латт Грозненски шурий совхоза механизатораштa. 7994 гектара тIара гурахьа дийна ялат чуэца дезаш ба укх шера совхоза къахьегамхой. Уж ялаташ чуэцара кхоачамхилла техника а совхозе. Ялаташ чуэца доладьча хьалхарча денношке а деза хьинаре къахьега болабеннай механизатораш. Шерра яьржа социалистически ахь бахьан долаш гаьнна тIехкхоачашъю комбайнераша дийнахьара задани. Нормах 18 гектара тIара мара ца дезача сменах 35—40 гектара тIара хьекхаь улла ялат хьалъеца вIашгIехьдаьл совхоза дикагIболча комбайнерий Кубаев Саид-Ахьмада, Денищенко Василе, Степкичев Степана, кхычар. Ниа тIабахийтта механизаторашa къахьегар бахьан долаш 4240 гектара тIара ялат хIанале чуийца даьннад. Юхейисача хIамаех сиха цIен а деш оах ялаташ чуийца мукъалаьнна кхаш. Укхаза ча хьагулдеча къаьстта белгалбаьлар трактористаш Саламов Алам, Байсаров Лена. Белхлошца Абдулаев Оалхазарна, Алсултанов Вахийна цхьана шоай нормаш хIара денна 150—170 процента кхоачашъю цар. Ялаташ чуийца яьнна моттигаш оах. Ялат чуэца доладийчахьа 2535 гектар лаьтта аьхад совхозе. ХIаьта, дукха хIама да эшаш цу лаьтта шоалагIа юкъ культураш дIа а йийнай. Цу дерригача балхашка шоай сменни нормаш дукха а тIехкхоачашъю механизатора. Цхьабакъда, дукха хьадо гIертача цхьаболча механизаторашта йишлу балха хила, телхаю агротехника. ШоллагIча отделене аллагIча кхай тIа болх беш ба комбайнераш Мехтиев Шамиль, Шейко Николай, Ахметиев Идрис. Шоай болх лерттIа чакхбаьккхаш цар. Цa хьокхаш йитай юкъ-юкъера дукха моттигаш, ялат цIена аьрдалац, еррига участке дIа-юха кхийсад ча. Цу гIулакхашта царна чIоагIа раьза боацаш ба отделенера берригa механизатораш. Собрани цар хьалийхар алапех совлеш1агIа царна доагIа алапи дIа а ца луш уж битар. Иштта новкъостaша шоаш бехке барах, пайда а эцаш шоай болх цIенагIа бе болабелар уж комбайнераш. Собрани хиннача шоллагIча дийнахьа денз геттара воагIабоаккхаш тоабир цар шоай болх.

Палаташ дуьлийт лаьттaш оахаш болча механизаторашa a. Лаьтта кIоарга ахар пайдангIа хилар дика кхетадьа совхозe. Соахха кIоарга оахам даьча 352 гектар майдах хIара гектара тIара укх шера чуийнад 28 центнер гурахьа дIадийна кIа. КхоалагIча отделене кхоалагIча кхай тIа балкха мо толам, бакъдар аьлча, хIана юкъхьаинара-м ба совхоне. ШоллагIча отделенерча механизаторашa кхоачашдаьдац из декхар. Масала, трактористаш Хаиев Жабраила, Катиев Ахьмада, Шахгиреев Асаса 15—17 сантиметр мара кIоарга аьхадац лаьтта. ХIаьта, отделене управляющи вов. Мотиева, керттерча агронома вов. Беляева лерттIа тIахьожаш ца лоаттабарах хIанз а хинаgIболча бохлоех лоархIам ба бракоделаш. Цул совгIа, шоай балха тIа предплужникаш а лелаьй цу механизатора ца а. И а бахьан долаш хила дезача тайпара дика хилац оахам.

Кхы а механизатораша да дезаш доккхий балхаш да. ХьалхIахь йоацаш чуэца дезаш да 6 эзар совгIа дала гурахьа хIадийна ялатаи. Дукха балхаш за хIанзчуя тIехьа тIадоагIача шера хургдолча ялатанъ лаьтта кийчаьра де дезаш а. Цудухьа хIанзе а дIадаха деза долаш доца кхоачамбоацараш, ялаташ сиха чуийца а дакха лакхкхарча агротехнически дIалехарашца аха деза лаьтта.

А. ПЕНЬКОВ,
агроном.

Кхоачамбоацараш а да

Сиха лел балхаш

Сихача темпашца гурахьа дийна ялаташ чуэцаш ба Шелковской района Кирова цIерахча колхоза механизатораш. 350 гектара тIара ялат балха 18 дийнахьа чуийца даккха яьнна деш деннад комбайнера Дунай Георгии штурвальни волча цун да Дунай Никитан, 15 дийнахьа 300 гектара тIара ялат хьаьхха а 5600 центнерга дIакхоачаш из ярда а вIашгIехьдаьннад цар.

Дукха царал тIехьавуса вац комбайнер Кушнарев Иван. Ший агрегатца 265 гектара тIара ялат хьаьхха, 5000 центнер хилла из ярда тардаьннад цун.

Къахьегама доккхий толамаш доах колхоза шофераша а. Царна юкъе белгалваьнна дика къахьегаш ва Леонид Васильевич Черников. Ялаташ чуэца доладича денз комбайнашкара 2 эзар центнер совгIа ялат хьатта дIадихьад цо шийн машинаца.

С. ГРИШИН.

МУКХ ЧУИЙЦА БАЬННАБ

340 гектар мукх ба Сунженски района «Победа» яхача колхоза цхьоалагIча бригаде. ВорхI комбайна дерригa а диъ ди мара дезанзар цу майдан тIара ялат бокъоца чуийца даккха.

ХIанз колхоза еррига комбайнаш кIа хьакха йолаеннай. Цу балха тIа дикагIдола толамаш доах Александр Дмитриевича Дижевске, Александр Васильевича Шевцова, кхычар. Шоай агрегатаца дийнахьара нормаш 1,5-зза кхоачашъю царех хIаране.

С. КЛАНОВ.

КОСМОСЕ—ПХИ СПУТНИК

1965 шера 16 июле Советски Союзе сигала хийтай «Космос-71», «Космос-72», «Космос-73», «Космос-74», «Космос-75» яха искусственни Лаьттан спутникаш. Уж пхиъа а спутник орбита тIа яьнхай цхьан ракета-носителаца.

Спутникаш тIа оттаьй космически эрамашна дIахо а толлам дар йола Iилман аппаратура.

Еррига спутникаш го баха оттаьча гаргарча орбитех лел.

Спутникаш лела орбита Лаьттан тIехен тIара 550 километр лакха я.

Спутникаш тIа оттаь аппаратура ший боарамах йола беш я.

(ТАСС).

Советски Союзе гIолла

Дунен химикий форуме

Химикий Дунен заалкъашта юкъерча конгрессе 13 июль секцей балха ди дар.

Химически технологе теоретически лардашта йолча секце заседаки ше хьеллаш академика Н. М. Жаворонкова вьлар, хIанз Iилман разработка е езача лоархIамегIарчарех да укх тайпара дешаш: химически реакторашта тайп-тайпарча массообменникашта проектировании расчети яр, химически процессай оптимальни режимашта яча расчета методаш кийчъяр. Секце лаьрхIа ладайгIар комплексни механизацеех лаьца американски Iилмахоша Х. Гульбертев Л. Ламбертен ший тайпара дола шоашта хетараш дувцаш даьча къамаьлашка, СССР Iилман Академе нефтехимически синтеза института Iилман сотрудника Э. Хайта къамаьл даьча советски тохкамхой докладех хиначa дискуссе хьакьекхача бесса маьхера химически бедал лакхара йола йоккхий торонаш гучаяргIйолаш я газа пропанах ацетилен заккхар.

Физически химе тIагIоллларча явленейи дисперсни системайн секце балхана дакъа лаца белам болаш кел хинна берригa а чухоьашлар МГУ аудиторе. Укхаза къамаьлаш дир академика П. Ребиндера, академика М. Дубинина, гIоралина волча американски Iилмахочо С. Брунауера.

Радиационни химе — конгресса балха юкъе лоархIамегIарчарех бола цхьа востан.

Полимерий радиационни химе, царца керда тIаrIоллара е термомеханически свойстваш кургIола методаш санна йолча практически лоархIамерча проблемаша йоккха моттиг дIалоцн дискуссе.

Радиационни химех лаьца секце хьалхара къамаьл дир ингалийски Iилмахочо Ф. Дейнтона. Излучене новкъостаца хоачен чIоагIен веществай радиолиза хеталар цо ший къамаьл. ЧIоагIача состоянех йолча веществашта яча полимеризацена хетабаь пайдане ра хоам бир французски Iилмахочо М. Магас. Уж тайпа балхаш толамца деш да Советски Союзе а.

Метерии вещество Iомаелта — космически химе секце дийцарий керттера тема. Цу секце балхаца хакъа лоацаш ба калифорниенски, Чикагски, хунен кхыча университеташкара, иштта ФРГ, Швейцарера, Чехословакера боккхий Iилмахой. Е. Гендерсона (США), Л. Блаша (СССР), М. Липшутца (Швейцария), кхычар аьча докладашка лаьийгар тахан.

14-ча июле ший болх дIахо беш яр конгрессе.

(ТАСС-а корр.).

БЕЛОРУССКИ АВТОГИГАНТА КХОАЛАГIАРА АРГIА

ЖОДИНО (Минска область). Белорусски автомашинаш еча заводе хьалъе йолаьяй кхоалагIча аргIана корпусаш. Уж керда майдаш болх бе йолаялийтачул тIехьагIа цхьан тховна кIала хьаергья 27 тоннагара деза бIаь совгIа тоннаьта кхаччаяца беза мухь дIабахьа могаргдола автомобилаш.

КЕРДАЧА КУРОРТЕ ДУВЛА

ЛЬВОВ. Укх курортни сезоне керда здравницаш хьахиннай Закарпатье. Уж я «Полонине эхаа», «Маьлха Закарпатье» яха ши санатори. Баржоми яхача хий тайпара минеральни хьасташ гучадаьлначa метте ехай керда санатореш.

Карпата лаьттан гашааш йаьхай я минеральни хиштца. 300 гаргга хьаст ба укхаза минеральни хий дукхдувлаш. Межгорски районе «Соймы» яхача юрта юххе гучаяьхай «Есентуки» яхача хина чамех долча углекисли хина йоккхий гашаш. Хустски районе Вышково яхача юрта юххе гучаяьнна термальни углекисли минеральни хиш.

КЪАХЬЕГАМА ОВСАРЛЕ ЛАКХЪЙЛАР — СПЕЦИАЛИЗАЦИ ЯР

ПЕНЗА. «Пензхиммаш» яхача заводе керда производственни корпус хьалйцай паччахьалкхен комиссе. Цу чу хьергья, тохкамаш а дергда лоархIамерча химически аппаратура кийчдаьча масе тайпашта. ВIашагIйоллаш латт унифицированни сатхалий поточни производстве. Завода чухь ю специализаци яр бахьан долаш дикка дукхагIа аралецаргья предприятешка эша оборудовани.

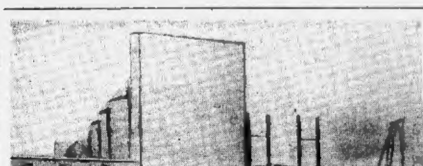

Ленинградски область. Хьалхара эзараш тоннаш продукци арахийцай хIанз болх бе йолаеннача, шера тоадаьча фосфоритни хьоара 840 тонн арахеца мощность йолча, «Фосфорит» яхача комбината шоалагIча аргIано.

Предприяте шоалагIа аргIа болх бе йолалийтар бахьан долаш шоаза дукхагIа йоаларгья маьхера минеральни удобренеш.

Сурта тIа: дIайоьлийташ я удобренеш тIа йола аргIанара эшелон.

М. Блохина сурт. ТАСС фотохроника.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

КОММУНИСТ—ХЬАЛХА ЛАТТА ОПЫТ ЙОАРЖАЕР

ТIадоагIача шера краснимолотовцаша леладергда шайн завод йиллина 70 шу дизар.

Аккустарин пхьалгIе хиннарча хIанарча хенарча оборудованица кийчъеш машенаш хьан йоккха завод хилла хIоттийна «Красный молот» цIе йолу завод цу дIадахача 70 шера чухьа.

ХIинца заводо арахец мехкадаьтта промыслай чоахканера оборудовани а мехкадаьтта заводий аппаратураш а. Цо шин дукха продукци ухийт экспорта.

ЧIоагIа дегIаух завода арахецача продукци дукхал, къаьстта а укх тIехьарча воорI шера. Завода валовой продукце дукхал ворхI шера дегIаенай 63,2 процент, хIаьта доаврIенегIа йола продукции — мехкадаьтта аппаратура хьаьнга 101,6 процент дегIаденад.

Завод дегIаух, дегIаух завода нах а. Уж нах, хIана хьа а деш, дешаре кхаьхьегаш бецаре цу тайпара дола толамаш доахалургдацар. Заводе уж толамаш доахаденнад керда, прогрессивни дараш цехашка юкъейкахьар бахьан долаш. Из дерригa а чакхдаккхара тIехьа цIунсараш оший мутIарашца парте 720 член волча заводa парторганизацера коммунисташ ба.

Массехк шу хьалха сталелитейни цех заводо юкъерчарех цаI доаргIаш яр. 1959 шера цу цеха керте эттар дена доле, гIулакх доашаш вола коммунист А. А. Гафт. Из коммунист белгала ва кхоачашдеш латта декъараш хьинаре чакхдаха, де де; карехар хьалхе а бIарга-го, технически, экономически, технологически проблемаш чакхъяхара болх бе, производстве дегIайеалаяра оплан тIара аллаки еш дола вIоарига перспективни делаш къоастаде логаш а довш а хилара.

Шийт денална цун вIаштIехьдаьннад цехе къахьетама овсарле хадам болаш чIоагIа лакхъярах, къахьегама хьалаш дикагIа хилийтара тIадерзадаь дола дукха а гIулакхаш кхоачашдаь чакхдахара коллектив оарцагIбоаккхилга. Цехе оттадьча хьалаша гIо ду цехера хIара къахьегамхо цех перспективни дегIаеххуалара болх беши уйла ели хилийтара. Цеха коллективна балха юкъера керттера лостам—из шоай цехе эттара прогрессивнагIа йола технологи юкъекхухьилга, цехерча деррига халача балхашта механизации елга за.

Юкъаьнцарча дана этте дашар бокха экономически пайда бергболаш къахьегам хьал гаьнна дикагIа хулийтаргIолаш дола гIулакх — лоаладаь аьшк кепа детташ и хIамаш хи низаца шенъар пайдане долга бакъдаь дIаьхьена. Кхы эттагIа дацар лоаладаь аьшк кепа деттаи иь хIамаш хи низала шеньара камера хьалхара балхашка дахийта ахча хьожайта а. ХIаьта а из деррига а даь чакхдаьннад. Из камера цул хьалхагIа хилнараш морг яц. Укхала дукхагIа дар — краснимолотовций шоай дар да, завода конструкторий, технологий хьаьхьална, болхлой къахьегама хьаьар да.

Из хьалха латта хьисап шоай цехе къахьеила вIаштIехьдаьнна организатор, моллагIа вар а воаш, уйла еш вола организатор хилар коммунист А. А. Гафт. Из бахьан долаш хилар-хк шера керте 22,4 эзар сом кходелта, болхлой къахьегама хьалаш доаламболлаш дикагIа тоадолга. Из да цеха коммунисташа къестадаьча дукхача технически дешнех дола цаI. Иов. Гафта кулгал а деш, цеха коллективо йоккха уйла тIаухийт цеха, даьгIагIа-сихагIа доацаш, цхьан боарраме продукци арахецаш хиларден шейола показатель кхоачашъеш хиларцен материальни хьашт долаш еррига цеха коллектив хургйолча тайнара къахьегам вIаштIехьбаккхара.

Уж декъараш кхоачашдара тIадерзадаь деча организационни гIулакхех цаI дар цехе поточно-сквозной бригадаш вIашагIйоххар. Юкъаьнцарча хана цу кордача хьисапах тешаш бацар, цхьабакъда, цехе коммунисташа хьалхаьцар цеха начальника предложени. Бригадашка, сменашка, участкашка собраниш хилар. Цига йийцар кердача тайпарарча балха опыт, бригадераш хержар (отта а да беш, хержар). Эттара хьалхагIа вIашагIъехкарех цаI яр формовщикий бригада. Цига къаьстта а кьинаре дIакхетайташ яр иа опыт.

Ха дIахьар, хIаьта хIанз цехе поточно-сквозной бригадай хьисап юкъедаьхьарах хьахинараша баьху шоаш: къахьегама овсарле айеннай, болхлой алапеш лакхденнад, кадраш хувцалулга сецад. хIана аьлча болхлочов хов шийна алапи дика хургдолга, хIаьта во болхлой бригаде лела а бац. Болхлой дIайийбарен дIабахарен лешаш бригадашка къестаду. 'Бригадай беррига членаша болх овсарле болаш барцен балха хьалха латтача хьисапегIа болх овсарле болаш барцен хьашт долаш я моллагIча а бригада коллектив.

Опыт йолча бригадий болхлоша шоай опыт дIа-еа тел, партко мо цехашка вIашагIъехкача коммунистически къахьегама школашкарча практически занятешка тийша ца Iеш, болх беш йолча масе хана а. Балха бригадин хьисапо коллектив вIаши кхетайолийт, цеха хьалхашка латта декъараш кхоачашдара из вIаштIехьа а йолаш, хIаьта цаI—массанена а хьалхара, массаь а — цхьаннена хьалхара яхача коммунизма моральни кодекса принцип практически чакхьахар а хул цунах.

Коммунисто Гафта кулгал а деш, эттара денаьегIча тайпара но ше дакъа а лувцаш, цехе чакхдаьхача организационни гIулакхех цаI да из. ХIаьта изамораш дукха а да.

Цехе лелаеш я участкай балхах хьахинарий технико - экономически анализа система, хIаьта цу ларда тIа из тоавен эргалкхарен перспективни планаш белгал а ю.

Сталелитейщикаша цай бетта йистельккхай ворхI шера план. Семилетка йоалелча дена лелладаь аьшк лаьттан тIа фасонагIа кепа деттара продукци арахецилга 75,6 процент дегIаденад. къахьегама овсарле лакхъеннай 62 процент. ХIаьта коммунист Л. А. Гафт кхоачарча ден уйла еш ва.

— Тхоай ар сацна йолча Бакурча, Волгоградерча предприятешка гIолга лерхIаш ла тхо. — йоах цо шийна пlаш хьехош. — Iилма-техника институте а лаха. цига керда фуд хьажана а дарцаш.

Из ва-кх масса а хана кхоачиета кхуиш вола таханарча ден коммунист, хIанарча ханарча производства дIедехарий боарамера, белх мишта бе беза гойташ вола, коллектив технически прогресса, хадданза производство тоаяра йоакъа кхувла специалист-коммунист.

ХIара беттагара беттага план кхоачашъю завода чугунно-литейни цехо. Комплектие а ший ханнаха а заготовкаш хулийт цо механически кийчъяра. Цу гIулакха доккха беркат даьнна коммунистагара В. И. Греймангара. ПРБ начальник волча цо юкъейкхай хаддаза планировани еш хилара хьалха латта метод. Ше цеха партбюро секретарь а волаш хов. Греймана Iалашдаьд деррига кьалха латташ мел дар юкъекахьара гIулакха цехера коммунисташ хьалха латташ хургболча тайпара болх вIаштIехьбаккхилга. Сталелитейщикий опытах пайда а эцаш, цеха толамца юкъекхуь бригадин къахьегама принцип.

Цу цеха партийни организаци кхоба ха а ховш хьал а кхоаб, дегIа а кхувл специалисташ дага а лувцаш долалу пайданера гIулакхаш, кIоарига цар балха дух тIа юхл, масса а хана цар тьехамахи повкъоталах пайда ийбу, коммунисташ специалисташ шерра партийни балха юкъе а увзаш, бодаама гIишлои доашаш нийса къестадара цар опытага царна товрехи пайда а ийбеш.

Коммунист — из эттара хьалхагIа а ше лер лертIа де гIерта а болхло, тешамера къахьегамхо, коммунистически хьисапо къахьегара хьоккам телар ва. ХIаьта производства моллагIча участке болх беш из вале а цунгIо шиш шар, денал оарцагIдоаккалу, ший говзал а шийна доаш дар а балха юкъе а доаьалу. Къаьстта а дукха хIама дулургда царех керда техника, хьалха латта технологи караерзаеча производства участкашкарчарги.

Москвачашек ленинградашек караййщо долалаьр хьал и лаьцна, заводерча машинаш ераша декхар лаьрхIа йоашта тIанйнад машинаша болх беш йоакъха ха дукхагIа хулийтилга, цар дикал а уж тешаме хилар а тоаделга. Уж декхараш кхоачашдара тIехьарча къоесама хьалхарча доазом тIа а йолаш йода коммунист И. А. Соболев керте латта барт тайпа йола конструкторий коллектив. Укхаза къоастадаьд гаргатIарча 2 — 3 шера чакхдаха деза гIулакхаш. Чакхдаха оттадьча гIулакхий хIара пункт кхоачашъяра бехктохаме я конструкторий группа. Конструкторашт гIерт оборудовани тешаме хилари дукхача хана болх булургболаш хилари лакхдарал, из дуйнем тIа дикагIа йолча образецашка кхоачарал совгIа, арахецача машинашта эттара тIех йола унификаци е а. ЧIоагIа теркалду арахеца продукци техническа валала толашагIа хилийтар.

Доккхий декъараш за отдела партийни группана хьалхашка деттарш. Коммунисташа хIарах отделе вIашагIъехлай коммунисташ Г. А. Вылегжанина, В. Н. Попови, конструктор Будлыхаеви юкъе а болаш йола группа. Цо айхха бувзам лоаттабу заводо арахеца оборудовани дIайерашца. Эксплуатационникаша белгалду кхоачамбоацараш, парна довраш, цар дIадехараш тергалду заводе арахеца продукци дIахотоеш толашагIа хулийтача хана. Иштта, масала, эксплуатационникашта доер теркал а дь, «ПА-32М» яхача цементировочни агрегата куц дикагIа хилийтара йоакхо а еш, укх шера юкхье доккхий конструкторски балхаш даь чакхдьхар цун кердача кIийлеци отражененйя проекташ уттаяра. Цунна дукхха а керда хIамаш дагалийца юкъедихьар коммуниста Г. А. Вылегжанина а конструктора А. Шершова а.

'Конструкторий йоакха производственни котало лерхIаш да «Азинмаш» болхлоша цхьана «4АН-700» яха насосни агрегат хьаяр. Шийх доахкача технически гIулакхашка дилдача доанол дехьарча фирмаша арахецача изамо йолча агрегатий дикатIча тайпах а из. Из агрегат хьаяра доккха беркат даьлар из хьаяра кулгалдеш хиннача инженер-конструктор волча коммуниста Г. Д. Раукова. Цехе трупарторг вола из цехерча дукхаа долча маьхерча долорий дог да.

Конструкторел тIехьабусаш бац завода технологаш а. 1964 шу доладеннача юкхье заводе чакхдаьхар тедаш йола инструмент алмазана ирьелга юкъедакъара кийчон балхаш дола. Тедача инструментий чIоагIал массехказза лакхъелга, обработка дикагIа елга Iалашдеш дола из керда гIулакх дагалаьца деладаьраш бар коммунисташ В. К. Миллер, А. И. Яковлев, Н. А. Хлусов. Приспособленеш кийчъеча юкъагIа, цу коммунисташа кара а ийна, №№ 2, 7, 8, 13 йолча цехашка едкаар алмазана ирьяра станочникий курсаш. Дукха станочникаш хилар из гIулакх дуьургхилааш из тешаш. тIашка цхьаболча коммунистий из дулургхилар гIулакхаша баьньаь дIаьхьенна дийлар, шоаш ихьемаш хьалхьеаха хIа а этта. № 13 йолча цехе из метод дIайоизийтара а чакхдоаккхилга вIаштIехьдаккхара а дукха болх бир коммунисто А. Т. Фадеенко. Цо метод юкъеяхьара активостах цаI махилара завода директора приказаца белгалвир иов. Фадеенко. ХIанз цехе цхьаккха а станочник вац тедаш инструмент ирьча хана алмазаи гIоврах пайда ца ийбеш.

Механически цехерча дукха къахьега долача операцех цаI яр кланании коробкаш хьокхилга. Коммунисташа В. К. Миллерен Е. П. Ларионовен дал а а кьина, из операци продольно-фрезерни станока тIа вага доладаьд. Из бахьан долаш къахьегама овсарле пкъха ио лакхъеннай.

№ 2 йолча цехера коммунисташ И. Т. Дубовченко, Г. Н. Габараев, кхыбараш хIанз хир доахача кортолганиа насосно-компрессорни хир доахаита юкъедахьара къахьегаш ба. Хьахинараш дика дегдоахилга йолаш за. Продукци дикал гаьнна толашагIа хул. къахьегама овсарле лакхлу. ХIаьта коммунисташ-технологеш дIахо хьежаш ба—сетташ йола металлически шланга геммача моттигашка, мехкдаьтта промыслай оборудоване йистошка а кхача деталашка а кортолганица насосно-компрессорни хир мишта доахалургдар зувш ба.

Заводе чIоагIа реьма хинна хьалхаьнар продукци хьалхагIа дIахьекхашехь а контролерашка дIателара йола саратовски машинаш ерий хьалха латта опыт. Заводе из хьинаре юкъекхухьаш хилар коммунисташ И. М. Бакаленко, П. П. Могутин, И. П. Бурлак, кхыбараш. Заводе къоастам а бадь, парткомо чIоагIдир из метод юкъеяхьара де деза гIулакхаш.

Дом меттахьа долаш ба цу цеха коммунисташ. ХIанз саратовций метолах болх беш я цех. Хьаеча хIамай дикал толеннай.

Дукха керда дола хьалха латтар юкъекхухь завода йоккхагIа йолча мехкадьтта аппаратура цехе.

Технически прогресса доккха тIо ду завода рационализатораша.

Кхы а дукха лоаладе йиш яр хьалха латта опыт дIайоазийтараш вIаштIехьаьнкка чакхъяккхарая юкъе завода коммунисташа хьинаре дакъа лувцаш хилара а завода партийни организаци хIара коммунист ший балха моттиге деррига кердалар, хьалха латтар юкъедахьара тIехьара. завода технически прогресса тIехьара хьинар дола къовсамхой хилийта къовсам лоаттабеш хилара а масалаш.

В. ШЕНКИН,
«Красный молот» яхача завода партнома секретарь.

ПАРТИЙНИ СЕМИНАРЕ

Укх деношка КПСС Старопромысловски райкоме парторганизацей секретара заместителийн промышленни агитколлективай заведующийн семинар чакхъьялар.

Семинаре хиннараша «Коммунистически капиталистически мораль» яха докладаш миштта отталь еша аьна КПСС РК болхлочо иов. Климова йийшача инструктивни доклада ладийгIар.

КПСС РК инструктора иов. Еськова дуней халкъоашта юкъерча гIулакхех лаьца семинар миштта чакхъякха еза аьна инструкташ йир царна.

Семинаре дакъа лаьцараша кердача дешара шера политпросвещене сеть вIашагIтохара зе дешараш къоастадир.

Иштта вай мехкара а доалол арахьарча мехкашкара а партийни вахарах лаьца даьча ходамаша ... семинаре ...

А. ТИЩЕНКО.

«СЕРДАЛО»

2-гIа агI. 17 июль 1965 шу.

Морякий цIейна накъа долхаш

Кемай гаьнара походаш — морякаш Iомабара керттердар. Сурта тIа: походе.

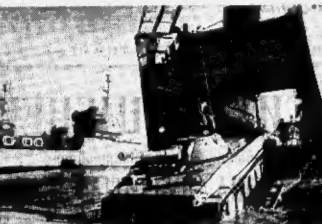

Учешел хьалха. Сурта тIа: десантни кемаш тIа тIайоаккхаш латт форда пехота. **В. Гатчинова сурташ. ТАСС фотохроника.**

ЛЕРХIАР КХОАЧАШДЕРГДА

Грозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода коллективо доккхий декъараш тIанйцар семилетка тIеххьарча шера. Дукха арахеца езаш яр лакха дикал йола тайп-тайпара растворителаш, довзар, машинашта хьекха даьтта, парафин, кхыйола продукци. Семилетка тIеххьарча шера хьалхара ах шу дизад. Даьша къахьегамы толамаш лакха да. Мехкдаьтта чакхдаккхара ах бетта план 102,3 процент кхоачашъьний, дIадахача шера цу юкъа чакхдаккхачул дукхагIа хул из. Сийрда продукташ, дизельни доагор арахецара план а тIеххоачашъьний. Духхьала ах шера кхоаь Iы я 2,9 процент, электроэнерги — 1,7 процент, реагенташ — 2,4 процент, кхыраш. Цу гIулакхо баь пайда эзараш сомаш да.

Уж къахьегама толамаш даха вIаштIехьдаьннад установкай коллективаша шерра социалистически хьа а йоаржаь хьинаре къахьегарах. Кердадараш балхь юкъе а кхухьаш дукха къахьийгад производства новатораша. Ах шера план ханал хьалха кхоачашъьний №№ 1, 3, 5-6, кхыйолча установкай коллективаша. Царех цхьацайолча установкай коллективаша хIанзалехьа кхоачашъьний ворхI шера план а. Царех я ин. Абасалиев, Петросов, Саковкина керте латтача установкай коллективаш. ТIадоагIача шера чотах цар арахийца продукци эзараш тоннаш я.

Завода установкай коллективашта юкъе социалистически яхьа даим хьалха латташ хьайоагIа уж. Коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеш, цу цIера сий даим лакха лоаттадеш я. Къаьстта дика къахьегарца белгалбаьннa ба технологаш ин. И. М. Бурлаев, Ю. Мишин, Н. И. Ведерников, Б. Воробьев, кхы дукха бараш.

Российски Федераце 30 миллиарда фонда юкъе хьинаре дакъа лоац технологаша. Укх шера кийчъяь рационализаторски предложени 329 я, царех балха юкъебихьай — 244 предложени. Цу предложенеша пачхьалкхена баь пайда 60 эзар сом за.

Завода №№ 5, 6 йолча цехий установкай коллективаша тIеххоачашъьний къахьегама овсарлен план. Из вIаштIехьдаьннад чурча резервех бизза пайда эцарах.

Московски ленинградски предприятий болам хьал а лаьца арахецача продукце дикал лакха хилийтара бокха къовсам лоаттабу установкай коллективаша. Цу даькъе дукха мероприятеш кийчъяй. Масала, № 4 йолча установке бензин цIенлара йола мероприяти балха юкъейихьай. Цо дикка лакхъяьй бензина дикал.

Шоай резервех дика пайда а эцаш тайп-тайпара парафин арахеца доладьд парафинови цеха коллективо. Завода коллективо нефтемаслозавода коллективаца цхьана къа а хьегаш дикка лакхъьй нефтемаслозавода бедала лаьрхIа арахецача дистиллята дикал. Цу гIулакхо торе хилийтай цига арахецача продукце дикал лакхъе.

Дукха бахьаш деш да трансформаторни даьттаи кхыча мехкадьтта продуктайи дикал лакхъяра. Цу даькъе тхона новкъостал де декхарийла я производственно-технически контора коллектив. Мехкдаьттаца увш йола зене хIамаш дIа а йоахаш, чакхдаккха хьадайта мехкдаьтта лакха дикал йолаш хилийтара дукха къахьега дезо цар.

КарагIийнка дикадараш дукха диле а, хьалхарча ах шера балха юкъе ийдеенна кхоачамбоацараш а дукха да. Ассортиментах мехкдаьтта продукташ арахецара ах бетта план кхоачашъьаьц. Планах лаьрхIачул кIезигагIа арахийцад трансформаторни даьтта, фатаген, бензин, кхыйола продукташ. Фу бахьан да уж планал кIезигагIа арахецар? Керттера бахьан да ийча продукци ший ханнаха дIа ца кхахьар, е уж чулоаттар емкосташ ца хилар. Цудухьа из продукци ара ца хецаш сонае езаш хул. Масала, из бахьан долаш кхоачашъяьц фатаген арахецара план. Битумни машипаьттей арахецара план кхоачашъьаьц «Грознефтестройремонт» треста СМУ-1 болхлоша, № 11 йолча установкана ший ханнахьа капитальни ремонт яра балхаш йисте ца дахарах.

Укх ах шера, дIахьача хана балха юкъе ийдеенна кхоачамбоацараш дIа а доахаш тоабе беза коллективо ший болх. Къаьстта чIоагIа теркам тIабахийта беза сийрда продукташ цIенагIа хьакъоастера. Еррига торонаш оарцагI а яьха лакхъе еза арахецача продукце дикал, цунга хьежжа лохбе беза парга дIабода мах. Из тха коллективо толамца кхоачашде лерхI.

Н. БОНДАРЕНКО.
Грозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода керттера инженер.

Къахьегамга хьажар

Укх деношка къахьегамга хьожилга дIадоладеннад Грозненски химически комбинате. Ер шу чакхдаллалца хургда из хьажар. Цо тохаргда къахьегам дикагIа вIаштIехьбаккхарен, продукци дукхагIа яккхарен, цун дикал лакхъяреи наькъаш.

Хьажаро тохаргда оборудоване миште лелаю, ха кхояр, болхлошта аьшаш йола инструменташ Iалашъяр, иштта кхыдараш. Хьажаро дIахьош мел дола гIулакхаш комбината чу хургдолаш опыт дIаяха телар дикка вIаштIехьдаккха лаьрхIар хьажара комиссе (комиссе председатель — комбината керттера экономист В. М. Серебряков). Цу хьакъехьа болх беча опыт дIа-юха телар гIолаш школаш вIаштIехкай.

Къаьстта теркам тIабохийтаргба цу хана хIара балха моттиг йоагIача тайпара кийчъяра, производства культура лакхъяра, промышлени эстетика массанахьа дIайоаржара.

В. КУРБАТОВ,
тха штате воаца корр.

1965 шера 17 марте вай республике хиннача хоржамаш моттигера Советашка хержар 5276 депутат.

Царех дукха а дукхагIа бола къахьегамхой никалаш пачхьалкхена хоал дара, боахам тоабара, культура лакхъяра дешаш къоастадеча хьинаре дакъа лоацаш а болх беш а ба. Укказа белгалдаккха деза хьалхагIа хиннача хоржамашка хержача депутатех керда хержарашта юкъе 43 процент нара юкахержа ца хилар. Из бахьан долаш беррига а бац депутаташ шоай декхараш дикаа доашаш, уж хьалхашка лоардIабац депутате бе беача балхах.

ДЕПУТАТ—ИСПОЛКОМА ЧIОАГIАЛО

Депутатий кхетам лакхбеш, уж ю декхарийла бар а цар боккъонаш а дIайовзийташ къахьегамхой депутатий городской, районний, юрта Советашка тайп-тайпарча формех дола балхаш ду царна — совещанеш, семинараш, индивидуальни беседаш ю, депутата ли дIакхухь.

Са безам ба Наурски райсовета депутаташца беча балхах лаьца дувца. Наурски районе 390 депутат ва, царех хьалхагIа дииначa хоржамашка хержа депутат 303 а волаш. Хоржамаш чакх ма даьллинге а Советашка айхха бувзам дIаболабир депутаташца.

Укх шера апрель бетта станични Совета исполкомо хаддаза йолча комиссей председателашцен секретарашцен инструктивни совещани йир. Цига гучадаьхар хьалха хиннача комиссей балха тIехь хинна кхоачамбоацараш, дийцар уж дIадахара наькъаш. Совещане белгалдаьккхар хаддаза йолча комиссей керттерчарех цхьа декхар — Совета решенеш чакхъяхара тIехьа беш бола аргаинзаторски болх хилар. Депутатаща из тайпа балхаш ду района кхыча Советашка а. Царна из тайпа балхаш деш хилар бахьан долаш белгалбаьнна дикагIа ба хIанз къахьегамхой пакалашта беш бола болх, довкха новкъостах ду цар Совета хьалхашка латта боахама а культура а декхараш кхоачашдеча. Нах баха моттиган а наькъан а тоадара хаддаза йола комиссе вIашагIтехар Калиновски станице (председатель И. Т. Калберов). Водокололкаш а уттаеш водопровод йилла даьрхIар. Шу доладуш дIаболабир из болх. ХIанз 2 километр йIаьха йилла яьннай из, йиь сангар лаьннай. Цу комиссе инициативах сходе чIоагIдир станица тоеш мееечик оттаде. Цу бетта болх барах улицаш, скверан цIеньяь цхьаьха лаьай, 3000 совгIа сомий га 600 зиза дIадегIар, кхыдараш дир.

Болх дика беш я торговлеи хьайбай продукташ кийчъярен комиссе (председатель Т. Н. Зайцев). Цига новкъостал даьд товарооборота план кхоачашъечен балхча махкагара хьайбай продукташ кIечен. Планах 461 эзар сом мах бола товараш дехка деагIача метта 477 эзар сом мах бола товараш дехкад. Планах 62 эзар фут яц деагIача метта 70800 фут кийцад.

Цу Совета культурно-просветительни комиссе новкъостал ду концертий оттадергIолаш, лекцеш еаргIолаш, докладаш ергIолаш агитбригадаш хьайбай фермашка, кхай тIарча станешка, кхычахьа ахийта. Укх шера 29 концерт оттадьд агитбригадаша. Дика вIаштIехьаьлла а сахьердаме а чакхйоах ватирохонцара сайренаш, болх беш я художественни самодеятельность, читательски конференцеш, тематически сайренаш ю.

Шоай депутатски декхараш кхоачашдарал совгIа, станични Совета депутаташ шоаш баллаш тIа болче тьоххаме къахьегаш, коммунистически къахьегама ударника цIи лелаяра тIехьа къовсам лоаттабеш ба, хIаьта царех цхьабараша хIанзе а хьаькхай из цIи. Царех ба Ленина цIерагIа колхоза жа Iу коммунистически къахьегама ударник В. Е. Колпаков, цу колхоза жа Iу Хайдаров Умат, хьалхаIаш лелаеча звено звеньевой Е. Е. Самокрутова, кхечаш тика заведующи Т. Ш. Камзаева.

Депутатий болх дика вIаштIехьбаьннай Наурски станични Совета исполкомо. Депутаташа баь болх дIабазеш журнал да. Цу тIа дIаяздаь малагIа депутат малагIча округе болх беш ва, депутата луш йола задани. ХIана ца эншаш еррига харжаркой заявленеши жалобаши къоастаю депутаташа. Укх шера мере бетта доал харжархой 31 заявлени жалобаи къоастае задани еннай депутаташта. ХIаьта дукха боле харжархой вIашар вал доашаш депутаташа дегабуал шоай гIулакхий хьакъехьа.

Советий исполкомаша депутаташца айхха бувзам лоаттабарах, шерра а района Советашта хьалхашка латта декхараш а уж кхоачашдара тIехь депутаташа беш бола доархIам а царга дIабоамийтарах Советий дукха балхаш чакхдахара депутаташ шерра юкъеоарах дола беркат дикха да.

М. БОГОЛОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхарча Совета инструктор.

ЗЕХЬА ДОАДУ АХЧА

«Малгобекнефта» НПУ шоллагIча буруо деттача контора болхлоша шоай хьинар яккхац семилетка тIеххьарче шера план хьалхал хьалха кхоачашъяра. ТIехкхоачашъьй буруо деттарaшца ах шера план а.

Цхьабакъда, дукха кхоачамбоацараш нийслу заха беча балха юкъе. Масала, дукха ха йоалаш № 840 йолча буровойна эш специпереводник хьаяра заказ дир тха коллективо «Малгобекнефта» НПУ центрально - механически мастерскиега. Из чIоагIа эшаш яр 6 обсадни колонна Iочухийтара.

Ший ханнахьа хьаь цониззо из. Термически обработка яра город Грозняча «Красный молот» яхача завода дIахьийтар из инструмент. Цунна обработка ца йоилаш бутт совгIа ха йьяр. цу юкъа болх ца беш латта бийзар № 840 йолча скважина буруо тохарий. Почкхьаьлкхена цу гIулакхо даь за 40 эзар сом да. «Красный молот» яхача завода кулгалхоша таншетта из бола лоабарах хилар из.

Укхаза хьалхашка отт цхьа хаттар: цу инструменте термически обработка а йиш яцар - тайш «Малгобекнефта» НПУ центрально-механически мастерски? Из де йиш йолаш дар, дIахо йодача хана дикза даргдоацаш а да. Цу даьхьо эша хьалаш кийчдаеза, мастерски кулгалхошта тIадоахде деза шакхо контора кхоачамболлаш уж спецпереводникаш хилийтара.

Цхьа бутт совгIа ха я № 863 йолча скважино болх ца бу. Цун бахьан да 8 обсадни колонни тампонажни цементи ца хилар. Цо даь за я 22 эзар сом да. Иштта дукха кхоачамбоацараш нийслу кхычи буровойшка а. Зехьа доаш тола из ахча буруо тохача дIадахийтача массехк эзар метр буруо тоха йиш хургьяр. Цу гIулакха берригa тераям тIа а бахийта, уж кхоачамбоацараш дIадахара оарцагIбаьлча бакъахьа ба «Грознефта» объединене кулгалхой.

А. УГУРЧИЕВ.
«Малгобекнефта» НПУ, № 2 йолча буруо деттача контора воккхагIа вола геолог.

ДикагIйола цех

ДикагIа кхоачашдерга шаьла хьалхаш яхача донизай болх беш я Грозненски шурий комбината коллектив. Валови продукци арахецара ях бетта план 113,1 процент кхоачашъьй, дIадахача шера цу юкъа арахийцачул 2,3 процент дукхагIа я арахийца продукци. Товарни продукци арахецара ах шера план 111,5 процент кхоачашъьй, хIаьта дIадахача шера цу юкъа арахийцачул 4,1 процент дукхагIа я продукци.

Российски Федераце 30 миллиарда фонда юкъе а дика дакъа лаьц завода болхлоша. Укх шера кийча а дь балха юкъейихьай 87 рационализаторски предложени, цар пачхьалкхена баь пайда 17 эзар сом ахча да. Укх юкъейисача хана пачхьалкхена иттаw эзараш сомаш пайда бергболаш дукха рационализаторски предложенеш балха юкъеяхьа лерхI цар.

Уж лакха къахьегама толамаш даха вIаштIехьдеал чурча резервех бизза пайда эцарах, болх ий-са вIаштIехьбаккхарах. Бутт йистебаьлча даьхача къахьегама толамий итогаш ю, дIахо йодача хана уж кхы тIе а лакхъяра шоай еррига торонаш оарцагIйоах.

Ях бетта итогаш яьнул тIехьагIа хьалхара моттиг яьккхай Иваницкий Александр Петрович керта латтача шурий продуктий цеха коллективо. Валови продукци арахецара ах шера план 112,5 процент кхоачашъьй. Планал совгIа арахийца продукци эзараш сомаш мах болаш я. Хьалхара моттиг яккхарах завода карара кара тола цIе вымпел еннай цеха коллективна.

Укх бетта а графикал хьалха бувлаш хьабоагIа цеха болхлой. ТIехкхоачашъьй ах бетта план. Къаьстта дика къахьегаш ба ин. Романова, Магомадова, Белецкая, кхыбараш.

Ч. САНИЕВ.

Мехкдаьтта дукхагIа

Семилетка шерашка сиха дегIаьнхай Нохч - ГIалгIайчен мехкадьтта доакхка промышленность.

Геолого - тохкама балхаш дар бахьан долаш «Грознефть» яхача объединено хьайийллар Карабулак - Ачалукски, Заманкульски, Али - Юртовски, Малгобек - Вознесенски, Хаян - Кортски яхеи кхыйолеи дукха мехкадьтта доалла моттигаш. Цу гIулакхо торо хилийтар мехкадьтта промышлени гаьнаш шерье а мехкдьттеи хали дукхагIа яхча а. Уж моттигаш къасларах лакхделар «Грознефть» яхача объединене балха деррига технико - экономически хьокхамаш. Семилетка хьалхарча шераша нийсдача шоаза дегIаденад мехкадьтта доаккхалга, хIаьта цо путан мехкадьттех газ йоаккхилга — 5-зза дукхагIа. Мехкадьттей газ ккхарга дIабода мах шоаза совгIа лохбаьб, къахьегама овсарле лакхъьй 2,3-зза. ХIанз мехкадьтта доаккхача промышленностах хиннад лакхара рентабельни дакъа.

Цунца цхьана йоккха терко ю кIоаргтарча насосашца скважинашта эксплуатаци яра я. «Грознефть» яхача объединене еррига скважинай йолаш йолча фондах 90 процент гаргга яр кIоаргтарча насосни скважиний я. 2200 метр кIоаргалга кхоач уж насосаш. Мехкадьтта доалла моттигаш довкъаш тIеи гуллаш тIеи хиларах скважинашта буруо геала тохар. Цудухьа хала да кIоаргтарча насосех пайда эца. Цул совгIа, къаьна а я насосни скважиний фонд. Цахаддаш де деза балхаш а деш йоагIача боарамах хьаллоттае еза из. Йолаш йолча еррига фондах 2 процент совгIа йола скважинаш сеца хиларо дIалех йоккхий капитальни затраташ елга.

ХIанз «Грознефта» промыслашка кIоаргга насосни скважинаш кийчъьй турбаш йола насосаш а оттаь. Лаьтта кIала скважинашта ремонт еш йола бригада Iалашъьй турбани штангаши вIашагIйоххачеи механизмашца. Цу гIулакхо йиш хилийтар оператора къахьегам аттача баккха а, къахьегама овсарле лакхъе а.

Промыслашка йолаш я насосашта текущи ремонт ю мастерскеш. ХIаьта я эсала я ремонтни база.

«Грознефть» яхача объединене промыслашка хIанз оттаьй МСНД яха 250 комплект. Уж оттаяр бахьан долаш болх сихагIа лел, къахьегама культура лакхлу. Цхьабакъда, цу тайпара комплекташ юкъейоаллаелга геттара мела лел. МСНД яха комплекташ юкъейоаллайнча 130 — 140 процент сихагIа чакхдаха йиш хургъяр турбаши штангаши Iочухийтеи хьалгIайоахеи хала балхаш.

Турбаш Iочухийтараш хьалгIаккхараш тIаьхьожам лоаттабара «Старогрознефта» НПУ хьаьй подъемника балхага хьожа регистратор. ХIаьта дIалаьца турбаш мукъалхара цига пайда эц гидравлически домкратах.

Штангови кIоаргга - насосни хьисапе мехкдаьтта даьккхара хайренировании муфташ йола чIоагIа штангаш хьаь а еза.

П. ЛИТВИНОВ,
«Грознефть» яхача объединене мехкадьттей газ аккхара отдела воккхагIа вола инженер.

Дикачу къахьегаме таллашца чакхдаьккхи хьалхара ах шу № 1 йолчу гарбыттийбинате чуйнгIачу № 11 йолчу цехан коллективо. ШоллгIачу кварталан план 130 процент сингIа кхочушъйий ца, хIьета июнь бетта план 140 процент кхочушъйий. Къоьстта дика къахьегаш бу иш. Тутаева, Кудряшова, Кормоева, Алимова, кхыбераш.

СУРТА ТIА: бригадир Кудряшова Александрин Кормаева Мииди.

И. Плиева сурт.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

Укх деношка хилла Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарчу Совета Президиума оргIанара заседани.

Президиумо дийцар хьуоикьам лорабар вIашгIехьадаккхара болчу Ачхой-Мартана къахьегамхой депутатий райсовета исполкома балхах лаьцца дола дош. Цу хьаькъекъа доклад йир райсовета исполкома председатела иов. Батыжева. Бригадир исполкомо тьуакъам лорабара де дахьча гIуллакхий план кхта а ш. чIогIгIьаь хиллача, хьуакъам нашта лорабу къонаш тIехьежам лоаттабе районни белхлой къоастабаь хилар.

Цхьабакъда, план лоралдча цхьаболча белхлоша къахьегамин дисциплина телхаю, районни белхлоша цар балха тIехьежам лоаттабиц, цIераш шолара дукъал къовсам лоаттабаре боньонаш телхайт. Президиумо белгалдаьккхар юртбоахама оргIаний белхлоех цхьабараш сатийна, дог кIаьла хилар бахьан долаш аппаташ чуццара а пачкахьалкхенна дIадалара а сухалаш кхта хилар.

ТIеийчачи соцам тIа белгалдаьд уж белгалдаь кхачачайбацараш дIадахара а, хьувиьем лорабара болх тоабара а, алаташ чуццарей пачхьалкхенна дIадаларей балхаш сихдара а де доза гIулакхаш.

Цу заседане дийцар Нохьай-Юрта райоме моттигашкарча Советий депутаташцара балха хьакъехьара дош.

Лакхехьарча Совета Президиума соцам тIа белгалдоах цу балха ю тарка моньонна хилар. Исполкомо Iалашдоьдац «Депутата ди» чакхдоахнига, хорижний участкашка депутатий болх вIаштIехьабоаккхара новкъостие даьдац, Советий массарча комиссий балха кIозига уйлв ю.

Райсовета исполкома председатела нов. Башкова докладин из болх тахкарца гучадаьнарийн хьакъехьа белгIаш бола соцам тIехь цаб. Цу тIа белгалду депутатий болх хьинаргIа хилийтара, йоахама а культурин а гIишлой дехараш кхоачашдара дийначе организаторски балха цар уйла тIеерзора, шоай харжархоцара депутатий бувзам чIоагIбар дукъе чакхдахе деза гIулакхаш.

ДИКАГIВОЛЧА КОМБАЙНЕРА

Доь шинкхачу наькъа тIа гIоланаш массехкаьвоа гола а теха кIа чуфлаш боахкача кхай гон тIа на кхаьчна а лха сешо тха гаьнк. Кхай вокх оагIорахьара тхона дукьала йоагIар шк-шегIа лела шш комбайн.

— Цу комбайнех цхьанне тIа, — аьлар колхоза парткома секретара Пташник Виктор Игнатьевича, — болх беш ва алат чуццачу хьалхло лелаю Аверьянов Федор Трофимович. Дукхьаа комбайнана а хьалхарн ардарн къьаьст-къьаьста долаш а 215 гектара тIара ка бола культураш чуйкна яьнан из 10 июле. Цо ше колхоза центральни хьатта дIадаьхьийтал 5770 центнер алат.

Кхай иккъе вIашагIкхийтаь тхо толамагIа волча механизаторца. Колхоза комбайнераштa юкъе социалистически эхье ше хьалхара моттиг яьккхалга хайча, бордбордах велавелар Федор Трофимович. ТIаккха аьлар: «Тахан со ва хьалха, хIьета кхоана е ломма сон а тIех толам баккхь мет са новкъостех цхьанне. ХIаране комбайн дика тоаль я. нудукьа дакхара оссарле йолаш болх бу цар. ХIьета уж лехнараш а ба опыт йола механизатораш»..

Федор Трофимович махулла цIена чакхбаккха гIоорт алат чуоцара болх.

М. ТКАЧЕНКО.

ФАБРИКЕ ДИКАГIЪЯР

Баракъаш тегача № 3 йолча фабрике эттара дикагIа лоархIаш я Л. Печенюка кулгаллу бригада. Шин болх леттIа дилабу бригадира, безаме дувц цо шин бригадиа аьнна. Коллектив кхычарел тIехьаьсаргIоаташ, тIаьйна социалистически дехараш кхоачандергдолаш, царара кара тела ЦIе байрах бригадагара дIа ца ялийтара шоай хьинар кхо ца деш къахьегаш ба цу бригадера кхалнах. Фабрика 6 бетта дахьача толамашта юкъе дикка дакъа лоац бригадо. Цхьаккха бутт дIабихийтац цар план тIехкхоачаш ца ош. Хьохкамий доска тIа цар бригадана хьалхашка массаза латташ хул 130,145 процент, хIьета июнь бетта 167 процент кхоачашъьай цар задани.

— Бригаде 46 саг ва, — яхаш дувц Л. Печенюка. — Дукхача къамех кхалнах ба укхаза болх беш, цхьабакъда, цхьа дезал санна барт тайна, хоза лах тхо.

Еррига коллектив раьза йолаш коммунистически къахьегама цIи ихкъара яхье баьлар болхлой. ХIана тIагIеттa балха толамаш лакхдеш, коммунистически хьисапе шоай вахар тоалеш ба коллектива болхлой. Ше бутт ба цар ЦIе байрах лелаю, хIьета дукххаза ахчан премеш а хьожаьй царна.

Шерра баьржаь фабрике арахецача продукне дикал лакхъяра бола къовсам. Цехе дIачуволлача массане бIарг кхетаргболча хьалъалла улл «Тахан — дикал лакхъяра ди» яха плакат. Эттара дуккагIа теркам тIабохийт бригада коллективо операцешта юкъе ниiсъуш йола брак кIезигъяра. Иитта хилча балха юкъе ниiседенна гIалат бракоьщикага дIаккхачалехьа тоале йиш хул, хIьета ше беш бола болх дикагIа бо гIерташ хул хIара саг. Цул совгIа, баракъаш доахача цехера хьаснача деталашка леттIа хьажа а хьеже мара хьааца бригадира, цу гIулакхо баракъаш доахача цехера болх дикагIа вIаштIехьбаккха торо хулийт.

Продукне дикал лакхъяра, бригада окъаенная 3 звенона, хIара звено шоай звеньевой волаш я. Звеньевой лекхарийла ва шоай звено болхлошка брак йолаш болх байтара тIехьожам лоаттабе.

— Цу дерригенна геттара кIезигъяьй бригада арахецача продукне юкъе хулаш йола брак.

Дика къахьегарца белгалбаьнаб Халиулина Фарида, Зарубина Люба, Котикова Малика, М. Елчева, иитта кхыбараш а.

Укх шера дукхагIбараш доша баха лаьрхIа ба болхлой.

М. ЗЯЗИКОВА.

ЭКЗАМЕНАШ ДIАЛУШ БА

Сайцай № 3 йолча производственни-технически училища корпдерашка хиина гIараш. Топтамза сатийна я. Укх шера дийша йистебоалараш экзаменаш дIалуш ба. Шин шера дийше а баьнна, тайп-тайпарча предприятешка бола беш производственни практика чакх а яьккха, пачхьалкхен экзаменаш дIалуш ба уж хIана.

...Йолалу хьалхара экзамен. Дикен тIехдикен дIаяла белам ба уж массане а. Пачхьалкхен экзаменационни комиссена хьалхашка Iохайна массехк дешарховагIа. Ниiсен хьехархой безам тIеозаш за цар шоашта дешача хаттарашта тела жопаш.

Къаьстта шоай знанеш дика хилар хьахьехкар № 28 йолча группа дешархоша — В. Куликова, Н. Брунцева, В. Лукьянова, кхычар а. Коммунистически къахьегама ударникаш хиина баьхкар уж экзаменаш дIаяла. Цо сийлен цIи царна елар «Чечингстрой» треста автотранспортни объединение № 7 йолча гараже производственни практике уж бола.

Юххера экзамен дIаенна дешархой йистебаьлча итогаш еш гучадаьлар экзамен дIалуш хиннача 48 дешархочох тхьаь кхойттане лакхагIа йола разряд яьккхалга.

ХIанз дIахо экзаменаш дIалла кийчлуш ба № 3 йолча профтехучилища дешархой. Шеко яц цар уж дIахо а дика дIалургхилар.

Экзаменаш дIаенна йистебаьлча тайп - тайпарча моттигашка болх беш хургба дийша баьнараш. Царех дукхагIа бараш вай республика заводашка болх бе гIоргба.

В. ИВАНОВ,
№ 3 йолча ПТУ директора заместитель.

Продукци шозза дукхагIа йохкаргья

КПСС ЦК Пленума решенеш—вахаре!

Хьайбай продукташ яхара вна бола боза хила оза «Назрановский» совхозах.

ХIанз совхоза доалахье да симментальни фух даьнна 2200 бежан, царех 690 бетта етт а болаш, Грозненски фух баьнна 7000 устагIа, царех 3000 нана жий а болаш, 4000 дьакха.

1970-гIа шу чакхдоаллаш совхозе хургда 3500 бежан, царех 1300 цIенача симментальни фух бола етт а болаш. Совхозе белабеннаб кхычахьара хьаенача элитни бугIай сенашца доахаина скрещивани е. Цу гIулакхa 3 пункт вIашагIъеллай доахана искусственни осеменени ергйолаш. Цхьан пункте осеменени ю доахана, вокхан чу — дукхьашка дахкача ши нарашта. Осеменаторалла болх беш ба дика кийчбаь бола, шоай професси езаш бола нах: Пугоев Iадраьман, Гагиев Бахьаудин, Мурзабеков Махи.

1965-ча шера 11360 центнер шура яьккха езаш я тха совхоз, нешта аьлча хIара Iаттагара яьккха еза 1700 килограмм шура. ХIьета пачхьалкхенга йохка еза 8000 центнер шура.

1970-ча шера совхозе йоаккхаргья 25000 центнер шура, хIьата пачхьалкхенга 20000 центнерал кIезигагIа йоацаш шура йохкаргья. Цу тайпара, укх гартарча пхе шера чухь шура йоаккхилгеи пачхьалкхенга ю йохкилгеи шозза совгIа дегIалоагIаргдь.

Нагахьа санна 1964 шера хьалхарча ах шерарен 1965-ча шера хьалхарча ах шерарен хьоахамаш вIаши нийсхича вайна гуш да, хьайбай продукташ йоахилгей йохкилгей тешам бенна дакхдеш тха совхоз хьайоагIаш хилар. Нагахьа санна 1964-ча шера хьалхарча ах шера совхозе 4035 центнер шура яьккха хиннелте, хIьета 1965-ча шера хьалхарча ах шера яьккхар 5960 центнер шура я, е 1964-ча шера яьккхачуцца нийсйича 147 процент. Нагахьа санна 1964-ча шера хьалхарча ах шера пачхьалкхенга 3328 центнер шура екха хиннале, хIьета 1965-ча шера хьалхарча ах шера совхозе пачхьалкхенга екхар 5096 центнер шура, е 1964-ча шерацa нийсйича 153 процент.

Шура яккхарен пачхьалкхенга из йохкарен ах шера план хаьал хьалха кхоачашъе совхоза вIаштIехьдаьннад шурай-товарни фермашкарча бергигача хьайбаш лелаерана шоаш кхо ца беш хьинар къахьегарах. БелгалбаьккхаьIа бита йиш яц ферма бригадира коммуниста нов. Костоев Хаматхана кулгалдеча Альти-Юртарча шурий-товарни ферма коллектива дика болх. Шура яккхара ах шера план 109 процентаь пачхьалкхенга из йохкара ах шера план 129 процентаь кхоачашъяьй цу ферма коллективо. Укх шера къаьстта белгалбаьннаб доаркаш: шера планах 2000 килограммий шера дакхарех 3000 килограмми йолча хьалхарча ах шера хIара Iаттагара 1705 килограмм шура яьккха Баракоева Лемка, шера планах 1800 килограмми шера дакхарех 2500 килограмми йолча хIара Iаттагара 1391 килограмм шура яьккха Чегиева Лида, 1305 килограмм яьккха Сагова Дуна, кхыбараш.

Шура яккхара болх леттIа дIабаьхьар дукхагIча даьккъа тийна да опыт йолча скотникех. Шоай гIулакхa кхьараш ба цу ферма деттача доахана Iулаш леладу скотникаш Кадиев Таджудин, Салиев ИбрахIим, Раддиев Ахьмад, кхыбараш. Цхьан меттера бух лаьгIъелла, хьалагIа бух йолча даьгIене а дуташ дика доажаду цар доахан.

Ала деза да, массехк шера вIашта совхозе эттара тIехьаьоелчарех лоархIаш Яндарера шурий-товарни ферма хиннарга. Цхьабакъда, опыт йола Евлоев Хьасан цига балха воча гIоне холун хувцаделар фермера хьал. Шура яккхара ах шера план 112 процентаь, из пачхьалкхенга йохкара ах шера план 124 процентаь кхоачашйир ферма коллективо. Цу фермерча къонача доярка Котикова Лидас ше гIулакх дечa дукхьалина заькъача 16 шинарах хIаранегара 1070 килограмм шура яьккхар, шера планах 1200 килограмм йолча. Ферма коллективо йоа деннад шура яккхарен из йохкарен шера план 7-ча ноябрага кхоачашъе.

Совхозе вIашагIъеха я 20 деналара 6 беттагеи, 6 беттагара 2 шерагеи дехкачалца се а борда а Iаьсий леладе лаьрхIа бригадаш. Цу фермаша йиш хулийт дикагIча фух доладоахан сихагIа дебаде.

ХьалхагIа деррига Iаьсийи детта доахани цхьана хулар. Цудухьа деттача доахана йоагIача бесса терко е йиш хилавар бригадирий. ХIанз детта доахани 20 ди даллалца дела Iаьсийи мара дац фермашка.

Совхозо хаьал хьалха кхоачашъяьй тха вескkарен пачхьалкхенга из дохкарен план. Планах 127 центнер йолча 131 центнер тха дахьккхад.

ХIанз ахканарча лагерашка да деттача доахани Iулаш. Доаркаштец скотникаштец чуIе цига хьалдаьд дика цIеношь, вагонаш, хьй чу дилдад, электрически сердад я. Сийначa доакъара лаьрхIа тайп-тайпара баьцаш дIайийнaй ахканарча лагерашта юхе. Цига йолаш а доакъар кагий оатташ йолеш доакъар дIа-ъыд доахен механизмаш.

М. МУЦОЛЬГОВ,
«Назрановский» совхоза корттара зоотехник.

БАЬЧА БАЛХА — НИЙСА МАХ

Юрта боахам дIахо дегIабоалабара дикка дарлдоаца гIулакхаш белгалдаьхад КПСС ЦК мартовски Пленумо. Царех цаI да дукхагIа продукци яьккхарен цунга дIадодар лехдарен даькъе къахьегамцара иаькха материальни безам совбаккхар. Цунга хьежжа вай правительства лакхдаьд болхлойи гIулакхерча иаьхен алапеш. Иштта, цхьоалагIча мая деза совхозийи юртбоахама кхыча предприятейи кулгалхоишта, специалисташта дихза дIалу бетта доагIа алапи. Цул совгIа, продукци йоккхилга тIехкхоачандица хIара процента лаьрхIа шера доаккхача аланех 0,3 процент ахчан совгIат лу. Шекара свекла, дуга дика хьувкъадаьрашта лу шекар, дуга.

Практико хьагойтад, баьча балхах ахча телара йолча хIандарча системах боахама организен профсоюза комитеташ нийса пайда ацача совхозашка гIулакхаш дикка тоадеина хилар. Цу даькъе хьеахам тел Грозненски района № 3 йолча «синий-баьца» даарий совхозе. Цига ханнахьа кийчъю бе безача балха нормаш, царех тергаоль ахча белгалду.

Звенонта хоадамбоолаш технологически картаи оттадаьд, цар тIа белгалдаьд культураш кхеярах, дIаяларах, обработка ярах доагIаш дола алапи. Цул совгIа боахама кулгалхочуница, рабочкомаца дага а баьина, кхы тIа а совгIат дала йиш я. Масала, цхи ди массала доал илат чуццача дикагIа бола бечa агрегата коллективана совгIата 40 сом ахча лу. ДIадахача шера хьинарегIа къахьийгараштa совгIата лаьрхIа 120 эзар сом ахча деннад цига.

Баьча балха нийса мах телара йоагIаш йола йоакхо ю Грозненски шурий совхозе, № 1 йолча Грозненски шурий совхозе, Урус-Мартана района «Горец» яхача совхозе, кхычахьа а.

Цхьабакъда, иитта лелабац из лоархIаме болх массанахьа а. Масала, баьча балхага хьежжа а доацаш, болх беш яьккхача ханага хьежжа шекара свеклан хьажжIашш лелаераштa алапеш телар бахьанце алане фондах доагIачух дукхагIа ахча дIа а ахийтад, хIьета пунга хьежжа продукцега вIабола мах лакх а баь Шалъа района «Шалинский» «Джалкен» яхача совхозашка.

Учет ца лелар бахьан долаш тракторашта ремонт ярах а уж лораеш лелаярах а ахчан совгIаташ телац. «Джалка» совхозе 60 трактор я, цхьабакъда, 1964 шера уж дика лоал деш лелаярах цхьан сага мара совгIат деннадац. Совхоза болх бувцаш хиннача партийни собрание корттерча инженера нов. Русина аьлар:

— Трактора ремонт ярга дIаходачуи учет ца ярах къоастаде йиш яц малагIчо руккъа кходдаьд, малагIчо доагIачул совгIа доаьд.

ХIьета довгIача тайпара хилча ханнахьен дикен юртбоахама машинашта ремонт яьчарна ахчан совгIат дала деза. Цхьабакъда, из наг-нагахьарча моттигашка мара лац. Грозненски района «Ермоловский» совхозе 1964 шера декабрь беттен укх шера январь беттен цхьаболча болхлошта мара ахчан совгIат деннадац, из а доагIачул кIезигагIа. Каст-каста хул укх тайпара гIулакх а.Администраци профсоюзни комитетаца бараа а яхе боахама ше деш шу чакхдаьнкхад яьле совгIата вIалла а хIама ца луш а нийсалу. Из нийса дац.

Торко е езаш да цхьаькха хIама а. Дика болх барах луш дола совгIат аьшка решетка йоаллача касса норилгах хьаара а ца луш, нах болча, массанена гурдолаш саг балха воаллача дIадала деза.

Цхьадолча боахамашка совгIата ахча лулга къовсамаша а даьле, кхьеметтел судо къоастадеза хул. ДIадахача шера дика къахьийгар Сунженски района Ассиновски колхоза агронома иш. Васвенсалие Мадаевси. Царна хIаранона 249 сом 189 сом ахчан совгIат доагIар. Областной контора вулталхой цу гIулакха бюрократически хьажар бахьанце ахча дIа ца луш ворхI бутт баьккхар. НорвъадаIе а цу тайпара моттигаш кIезига хилац.

Надтеречни района «Минеральный» яхача совхоза воаккхагIа волча ж.а Iун Шуанкова бригада дIадахача шера жа дика дебадарах а хьалкхедарах а ахчан совгIат даларал совгIа 42 Iахар бала безаш бар. Из дукха хайтар совхоза директора нов. Витошкина, республикански организацеш юкъе а яха биа бутт тIехьа а даьккха мара дIадаланнар уж.

Свекла лелаерий балхадара безам совбаккхара чIоагIа лоархIаш болаш да цар баьча балхах шекар телар. Цунах цхьадола дакъа свекла эттара хьалха нийлхъьни оасар даьи дачча лу. Свеклаш хIама кхоалагIа оасар деш лэтт «Красноармейский» «Лермонтовский» совхозашка. Бакъда, кхосах шекар хIама а дIаденнадац.— Шекара завода белхлоша цу балха акт оттаяьц, — йоах совхозий директораш иш. Павловски Широкенки. ХIьета шоаш цу гIулакха ханнахьа йоакхо яьц цар.

Республика юртбоахане леррIа вIаштIехьаьккхаяц къахьегама нормировани яра служба. Планаш уттачча организа хIара шера тIехьадеах профилланаш уттанга, из бахьан долаш 5—6 бетта хъьаьнарча расценках алапи тех хьайбаш лелаераштa.

КПСС ЦК мартовски Пленумо ВЦСПС-а VI Пленумо юртбоахама производства белхлоштей гIулакхерча нахан оттаьча системах нийса алапеш ахчан совгIаташ телага хьежа декхарийлаьй профсоюзни организацеш. Из декхар массанахьа цIена кхочашде деза.

С. ЧУХАРЕНКО,
облсовпрофа производственни белхаш алапеш отдела заведующи.

22 ЙОЛЬ — ПОЛЬША ЮХАМЕТТАОТТАРЬ ДИ.

ВАРШАВА — ПОЛЬСКИ ХАЛКЪА РЕСПУБЛИКА СТОЛИЦА. ГОРОДА АЬТТА БЕРДА ЙИСТЕРЧА РАЙОНЕ.

В. Соболева сурт.

ТАСС фотохроника.

ТХА УЛИЦАГIА А ЦIЕЙ ДЕЗДУ

Вай воаха коммунистически общество хьалъяра лоархIаметIарча декхарех цаI да доаув доаццаш парте гIулакх кутIахьа вола, массе а оагIора дегIавена, сакхетам бIаьхйи физически укахцIенен вола керда саг кхетадеда кхевелга. Из декхар кхоачашу производстве а санна, иштта нах бахаш йолча моттигашка а беча дукха посташ долча нах кхетамца кхебара бабхьа.

Город Грозне, Ленински районе домаш да бахаш болча нaха юкъера агитационни а культурно-кхетама а болх арг-оргача а безам тIаоача а тайпара бара, вахара юкъера коммунистически хьисапаш чIоагIдарий дегIаккуьлараш тIехьара къовсам шеррача фронте гIолла боаржабара йола деррига хьалаш. Тха районе болх беш я 46 библиотека, 23 клуби культура цIаи, 16 кинотеатри кинопередвижкеи, кхоъ театр, шиъ музей. Дукхача дезалий телевизораш я. Районе бахаш болча нахах хIара заарнена лаьрхIача соахкарчул гезетийи журналийи 330 эзаргаш дукхагIа уа.

Долче, хIанз районни партийни организацеш балха юкъе керттердала нахаца деналс, къоастамбоалаш бола, хIара дешара организаторски болх белга. Кхетама-политически балха цIейни чулоанам дикагIа тоа а беш, из цунца цхьан хана эргьрга, безам тIаоозаш белга, хIара сагага дIаькхоачийтилга — из сIулакх да юххьлицарча парторганизацей балха ларди хиина дIаяттар.

Оаха дIахо а чакхдоах дахача шера доладаь улиций цIейш дездалга. ЦIейш деадалга чакхдахара юкъеуаш предприятей, учреждений партийни профсоюзни организацеш, улиций комитетаи, моттигашкарчи Советий депутаташ. Улицаш цхьалхаьлхе кийчъю, эцашца, байрахкилгашца, дохуигашца хоьъю. Масала, укх тайпара чакхдаьлар Горески Чукотскии улицашка бахаш болча наьха цIей. ЦIей дездалехьа массехк дy хьалхагIа консервни комбината партийни организацеа цIей дездалга вIаштIехьдоаккхаш хиннача новкъостанна Гребенниковас, Валтышевас, Масловас, Аракелана, Павленка бахаш болча наьха низаца улицаш цхьалхаьлха кийч а йир, хоз а йир. ЦIей дездеча дийнахьа книжкаш, журналаш, газеташ дохкилга вIаштIехьдаьккхар, буфеташ лухийтар. Цу улицашкен царна оагIув болча кварталашкен бахаш болча нахага шоашка дIадаларца а лаьрхIа цу гIулакха арахийцача рекламаца а дIахайтир цIей дездергхилар. 29-ча июне 17 сахьат даьлча йолаелар ашарий оазаш. Бахаш бола нах улицашка гулбала баьлар. Доладелар безамера къамальаш.

ЦIей дездела дIадоладир, консервни комбината профсоюза завкома председатель йолча Анна Андреевна Болтычевас къамаьл а даь. Цо цIаькха а хьалхадаьккхар цIей дездеча цу сарахьа хургдар. Цул тIехьагIа трибуна тIа ваийтар «Знание» яхача общества лектор нов. Саламов. Цо дийшар «Дыний цIейш дездела доладалари цар чулоамами» яха лекци.

ХIьета импровизированни трибунагара дукха гаьна доаццаш Iоттадаьча къаьст-къаьстача исполилгаштa улув Iохайшар консультанташ: Грозненски городской Совета депутат Клавдия Ивановна Губарева, лор Валдимир Тимофеевич Колотухин, юрист Татьяна Александровна Харузина.

Вицбалийтабац къйметтел эттара хIамагIа бола цIей доакъашхой а — царна берий городок йиллай. Укхаза берий мукъагIа а педальни автомобилаш, велосипедаш, самокаташ, кхыдола ловзоргаш. Укхаза эттара дукхагIа гIараш а сакъердамаш а дола моттиг из хилла лелш я. Сихъенна болх беш яр буфеташ. Мороженни лотокаш чуерзаьяр берана.

Лекци йистеьиначул тIехьагIа духовой оркестро ашараш а лекхаш доладелар халхараш. Хальхара го тувсаш бар къычеттел ка яха нах а. Гулбеннараш чIоагIача безамца хьежар «Грешница» яхача художественни фильмага. Горески Чукотскии улицашка бахаш болча наха сакъерлаш а гIулакха къамаьлаш деш а дIайихьар дик сахьатал тIех ка.

Из цIей хиначул тIехьагIа бахархоша шоашта хетараш а ловраш а хувцаш дукха хабараш кхахьийтад тхога. Цар йоах: «Каст-кастагIа чакхдахалаш цу тайпара улиций цIейш деззелга», «Дика шинарди да вай тахаиара дар», «ЧIоагIа раьза да тхо», и. кх. дI.

ЦIей дездела вIаштIехьдаьккхарий дукха уйла е, къахьета, дукха гIулакхаш де лийзар. Цхьабакъда, уж а чIоагIа раьза бар шоаш хьийгача къих хьахиннараштa.

Кхы а чIоагIагIа деллир хлебокомбината тегара-трикотажни объединении йолчарча Левандовски Магистральни улиций цIей. ЦIей дездела кийчдара юкъе дакъа лоацаш хилар тегара-трикотажни объединене парком, хлебокомбинатеи республикански ДНО-и парторганизацеш, улиций комитеташ, моттигашкарча Советий депутаташ, агитатораш, кагарий маьхаш дара бахи наха эша гIулакхаш дара бороп коллективаш, кена йоазув дIадоарнадара Грозненски участок, и. кх. дI.

Улувра улицаш цхьалла а яха хоттьяр, картанта йисте гIелла буфеташ оттальяр, декиеш ешара площадка кийчьаьяр, шахматехи шашкаехи ловзараштa истолилгаш уттадаьдар, массе а тайпарарча ловзараштa моттигаш кийчъаьяр. Лицадалийтанзар бераштa доаза площадка кийчъелга а.

Улиций цIей деззелта нахага хьалхехье а дIахайтадар рекламаца а лаьрхIа арахийцача афишашца а. Агитатораша, шоай кварталашка а ухаш, нахага дIадийцар цIей чаца а миштa а деадергa. ХIьета берий автомашинаши велосипедаши хьакхьчача тха гIончий бераш а хилар. Цар шоай дай-наной тIахьехар из цIей дездеча.

25 июне сайрейна 6 сахьат доалаш къахьегамхоша хьалйиэар еррига кийчъяь моттигаш, улицашка арахьаьлар заарнел тIех саг. ЦIей деддара кулгалдеш хиннача новкъостана Худолея, Трунькова, Балтенкова, цIей дездела дIадола а далийта, бахаш бола нах тIахьийхар дуиен халкъашта юкъерча хьалах лаьца йолча лекцега ладувгIа, художественни самодеятельность концертага ладувгIа, духовой оркестр лекхаш халхабувла, музыкага ладувгIа, шахматех, шашках, доминох ловза, художественни фильмага хьажа.

Кхы кIезигагIча безаме чакхдувлийтар № 19 йола школа, № 14 йола школа, «Красный молот» яха завод йолчарча улиций цIейш деадела а.

ХIанз кийчо еш я кхы а улиций ялх цIей дездара. Белгалдеш да «Тха поселке а» аьнна цIи тилла дола цIей Калинина цIерахча поселке дездела а.

Бахаш болча наха чIоагIа хоза хеташ деаду цу тайпара дола цIейш. Шеко йоацаш да бахаш болча наьха сакхетам чу къоастамбоалаш бола лер цар шташ хилар, уж коммунистически сакхетаме кхебара новкъостал деш хилар.

Уж гIулакхаш чакхдаха кийчлуча хана оаха еш хиина уйлаш укх тайпара яр: официально оттадаь доацача дийнахьа нах дукхьола хьа а гулбаь, царна цхьана Iо а хайша, царна къамальлаш дича, дуцен тIа хула гIулакхаш царна дIадийнача, музыкага е художественни самодеятельноста концертага ладийгIача, вокхаш е журналаш ийдича фу дархьогI? Кхы гIулакхаш да деаш хилараш массе хана дулургдий - хьогIма? Оаха йоакхо йора хIара чакхдоаккха гIулакх чулоацам болаш а безаме а хилийтара. ЛаьрхIа хержаш къестабора лектораш, кинофильмаш.

Цхьабакъда, уж гIулакхаш дIахо дикагIа чакхдаха деаш хилар а да бакъ.

Тхо тешаш бенна да улиций поселкайи, къаьст-къаьстача доаккхийча цIенай, ковиий цIейш дезар иштта-политически балха дола башхалаш гIулакх хилар. Ца новкъосташ ду хIара къахьегамхочуна, бахаш болча нахах хIара сагига дIаккхача. Цо торо хулийт вайта парте дIадохарашка хьежжа из болх безам тIаIоргболча тайпара, арг-орга, чулоацам болаш чакхбаха.

Е. ЧЕРНЫЙ.

Доазол дехьара

Соцае империалистий агресси!

ХЕЛЬСИНКИ, 14 июль. ТАСС-а спецкорр. Д. ЕРШОВЕИ А. КИСЛОВЕИ хоам бу:

Машара, къамий кортамукъалел, цIендаь герз дIадаккхара тIехьарча Дерригдунеен конгрессо болх бу дийнагIа ди дар селхан. Iуйрaн дена шоай болх дIаболадир конгресса документаш кийчдеча комиссеша.

Селхан хиначa конгресса пленарий заседани тахьина бийса яххалца хилар. Цу заседане къамаьл даьча делегаташа дунен общественность цIерах харцйир Вьетнаме США-с делаю агресси.

Американски империализм геттара a чIоагIа хавцьеш къамаьл дир Америка ВIашагIахийттача Штатий делегата Б. Гудлета.

Цхьанна хIаманна бакъде йиш яц США правительства делаху гIулакхаш, аьлар американски делегата.

Гудлета дийцар Вашингтоно даьнача агрессини наькъа духьалдара болам дегIаболгIаш хилар ах а США граждански бокъонашта тIехьарча боламшара цун бувзамаш шерлуш хиларах а.

Оаха, аьлар дIахо американски викало, нахалдаш къовсам лоаттабергба къулбехьенньетна м с к и халкъа дагалаттавзи кхоачашлеш йола Къулбехьен Вьетнам мукъамукхара Къамам Фронтаца США правительствага переговораш яйтара.

Американски империалисташ Вьетнамера аракховса — из дIадех дерригача дунено, цьлар конгресса трибуна тIара Индонезе делегацеца керте латтачо Е. Мартолзгана. Шоай мехкара американски империалисташ аракховса вьетнамски халкъа новкъостал дара Вьетнаме шиъ бIухой a герз a дIадахьийта кийча я Индонезе правительствои индонезийски халкъи, аьлар цо дIахо.

Гвинея викала А. Диаллоса Гвинея президента, «Дунен халкъаштa юкъе машар чIоагIбарах» Ленински премн енначa Секу Туре дийта моаршал делар конгрессо дакъа лоацарашка, хIаьта къовсам лоаттабеча дерригача халкъашца Гвинея мутIахьа хилар белгал а даькхар.

Конгресса президиума викала Поливала (Индия) хоам бир, машара форума цIерах дерригачa мехкашкара моаршал хоатташ дукха телеграммаш ух, аьнна. Къаьстта аьлча, цо дIайийшар Бельге Королева Елизаветай, МНР Министрий Совета председатела Ю. Цеденбала послани.

Вьетнамски халкъа лоаттабеча кортамукъалени тIема Куба мутIахьа хилар белгал а даькха кубински делегата Х. Мариньос дIадийхар Къулбехьен-Малхбоален Азе, хIаьта цуна Конго, Доминикански Республике, дунен кхыча районашка а США-с делаю агресси соцаелга а дIайоакхилга а.

ДукхагIча даькъе США агрессени политика харцъяра хетадь дар китайски делегацеца керте латтачо Чао И-мина даь къамаьл. Цуна цхьана машаре гIулакхаш деладеш дахара политика «принцип йоацаш» я яхаш йола китайски пропаганда теахсаш цIаьхха а дийцар цо.

Китайски делегата саццa дуъначa къамаьлаша, аьлар Польша викала профессора Клафковске, де ду вай болама. Дика хетадеш да, машаре гIулакхаш а деладеш дахара политика деладра яхача деша империализмаца духьала къовсам лоаттабелга а къаман кортамукъалени болам хьаллоацалга а, къаьстта аьлча вьетнамски халкъ хьаллоацалга. Конгресса болх а машара тIехьара дерригдунен болам а бохабе гIертилга харцахьа лаьрхIар польски викало.

Пленарни заседани чакхйоалаш къамаьлаш дир къовсам лоаттабеча Африка викалаша, цар дийцар французски Сомале, Мозамбика, Ангола, Португальски Гвинея халкъана колонизаторашта духьала лоаттабеча къовсамах а паргIато яккхара тIехьарча боламах а.

Хуари Бумедьена даь къамаьл

АЛЖИР, 14 июль. (ТАСС). Алжирски доазол дехьарчен корреспондентащта Алжира правительство дIайоввийташ, хоам бу Альжери Пресс Сервис яхача агентства, къамий Дворене самаршийнахьа Революционни совета премьер-министра полковника Хуари Бумедьена къамаьл дир, яхаш.

Республика Революционни совета 19 июнера коммюнике 5 июлера заявлении даре а даьна. Алжирски Республика чурчен арахьарчен политиках дийцар Бумедьена.

«Тха чурча политика. — аьлар цо, — Iаьлал цхьан бе а делла лелаеча гIулакхах хьахинараш дIадаха дерхI, цутта чIоагIде дерхI кхерамале лораелгеи порядок оттаелгеи, къаман кортамукъале чIоагIъяра дикагIча тайпара вIаштIехьбаккха беза ерригача органий болх».

«Тха арахьара политика. — аьлар Бумедьена, — цхьанна а блоках дIа ца кхетара политика йолаш йиса еза. Цул совгIа, Iарбий магриб хьалъяра, Iарбийи африкански цхьоагIо хилийтара новкъостал де деза цу политика, цутта новкъестал де деза из социалистически дагеха мехкашцара бувзамаш чIоагIдара а.

Кортамукъаленна, паргIатонна гIехьа къовсам лоаттабу халкъаш даим хьалланара тIеравадь хила еза тха арахьара политика.

Колониализмах юхедисараш дIадоахилга, вай къаман кортамукъале чIоагIьелга, социалистически общество хьалъелга, — уж да вайна дагалаттараш, — белгалдаьккхар Бумедьена. — функциональни административни аппарата вайта толам баккхийтаба эшаш йола правительственни органаши хуле кхоачаше йиш я уж вайна дагалаттараш».

Коммунисташ мукъабовлийтаб

ГАВАНА, 15 июль. (ТАСС). Марио Алвес, Иван Гибейро, дуккха а кхыбола Бразильски коммунистически парта кулгерхой дийцачара мукъабовлийта хилар хьакхайкаду Пренса Латина агентство. Уж цхьа шу совгIа хь хьалха лийцабор, «къал гIоллорча тайпарчи болха материалаш кайеттай дIахкхайккара» бохие а бош.

Цхьабола кхы коммунисташ, хIаьта цутта профсоюзни кулгалхойи хIона а кибахтонашно боахи.

Стивенсон валар

ЛОНДОН, 15 июль. (ТАСС). ВIашагIахийттача Къамий Организацера США массалара викал Эдлай Стивенсон селхан дега дадар а хиина Лондоне ренкаь.

ООН-ра США нерда викал

НЬЮ-ЙОРК, 15 июль. (ТАСС). США пачхьалкхен департаменто дIакхайкадаь, ООН-ча США массаарча викала декхараш хайна кхоачашдеш Франсис Пламптон хургва, аьнна.

Франсис Пламптон хиннав ООН-рча США массаарча викала заместителa поста тIа.

«Маринер-4» на ца ялар

НЬЮ-ЙОРК, 15 июль. (ТАСС). Хьежара йолча вумера станцерча (Австралия) НАСА викалаша аьнад, портовой аппаратура лертIа болх ца беш хилар бахьан доладаш американски «Маринер-4» яхача космически станцега Марса ухьаккхе а сурт доаккхаденнадац яхаш хоам бу Ассошиэйтед Пресса агентствас.

Дерригдунен машара Совета керда состав хержай

ХЕЛЬСИНКИ, 15 июль. ТАСС спец. корр. А. КИСЛОВЕИ, Д. ЕРШОВЕИ хьахейт:

Селхан делкъел тIехьагIа Хельсинки машара форума доакъашхой гулбелар машара, къамий кортамукъален, массане а герз Iодиллара Дерригдунен конгресс йолча культура ЦIагIа, машара тIехьарча болама организационни денош дуннар а Дерригдунен Машара Совет юхахаржар а духьа.

Конгресса делегатий юкъара собрани хьайиллар Дерригдунен машара тIехьара болам вIашагIбелларех цаI йолча Изабелла Блюма (Бельгия). Цул тIехьагIа къамаьл де дош делар ВСМ Президиума члена Ромеш Чандрааа (Индия). Из дош кийчдеш хиначa комитето шийна тIадиллараx Дерригдунен Машара Совета структурахи составахи лаьца доклад йир цо. Р. Чандра белгалдаьккхар ука тIехьарча шерашка машара тIехьара болам дукхала a политически а хьаькъехьа дегIабелилга. Дунен халкъашта юкъера орган ше махиллара бола ВСМ лоархIам цу шерашка дегIабенаб, дунен халкъашта юкъера доеше дуккха а нерда пачхьалкхенаш хьахинай, хIаьта из Дерригдунен Машара Совета состава белгала долаш а хила деза.

ВСМ секретара Ив Шольера (Франция) оргаинзаце Президиума цIерагIа гулбеннарашта дIаеш ВСМ кердача состава кандидатала барий список. ЦхьоагIа тIоараш а детташ, конгресса делегаташа къобалъю белгалъь Дерригдунен Машара Совета состав. Цуна юкъе вахав 104 мехкатара вола 500 гаргга викал. Царна юкъе ба белгалбаьннагIа бола Iалмахой, писателаш, общественни а дыний а деятелаш. Советски Союзгара ВСМ состава юкъе вода 25 викал.

Собране председателал деш йолча И. Блюма чIоагIача бозаме лаькъала буви Дерригдунен Машара Совета кердача состава членаш, хIаьта машара долча дикаана уж дуккхача шерашка бахаши оисаре болх беши хулга шийна лоеш хилар а йоах цо.

Машара тIехьарча къовсамхой собране доакъашхоша шоай французски коллегаишта дега тIара хаькъала дийцар цар къама цIей, хIаьта лизаш а делар царна.

Халойна 32 километр дара гаьна йоаццай улла «Нам Хонг» яха юртболхама кооператив Вьетнама Демократически Республике хьалхара дартачех цаI лоархIаш я. Шерагара шерагара дикагIа хьувкхаду кооперативе дуга. 1955 шерарчул шоаза дукхагIа чуои хIалл юртбохама культура.

Сурте тIа: «Нам Хонг» яхача кооперативе хлатийна оасар деш ба.

В. Соловьева сурт.

ТАСС фотохроника.

Фотоинформаци

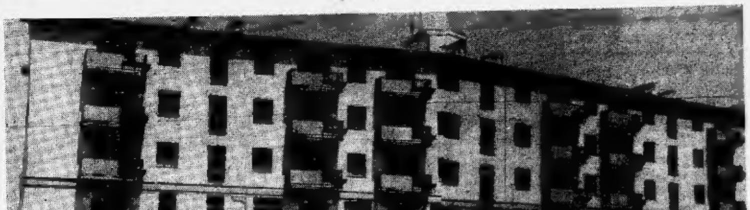

Укх деношка «Чечингсельстрой» № 4 йолча гIишлой-монтажни управлене гIишлошхоша хьалдь пхеза вIаштIардаь керда цIенош эксплуатаце дIадехнад.

Тхьаь алхайтта квартира йолча цIеношка бахарга Гипросельхозпроектан баьна дааринй-консервай заводеи къахьегамхой.

Цхьан сага а дукха деваз болчарна а лаьрхIа квартираш я цу цIеношка. Хьалхарча шин этаже проектировщикаша болх бергбола кабинеташ я. ХIаьта шоллагIча этаже деиз пхелагIча ялхачалца йолча квартирашка къахьегамхой баьргба.

Сурте тIа: Окружной улицагIа № 25 йола керда цIенош.

И. ПЛИЕВА сурт.

МОСКВА. IV-гIа Дунен халкъашта юкъера кинофестиваль.

Сурте тIа: «Салтечун да» яхача фильме кертера роль ловзаю Серго Закариадзе кубински киноактрисаццa Сони Калеройцен Дайэм Гвандосацен (аьттехьара яр) къамаьл деш ва.

К. Кассинен В. Гандe-Ротен сурт.

ТАСС фотохроника.

МОСКВА. IV-ча Дунен халкъашта юкъерча кинофестивала йоккха приз.

К. Кассинен В. Гандe-Ротен сурт.

ТАСС фотохроника.

Культпросветучрежденей болхлой декхар

Укх деношка 1 Мая цIерахча беша йоккхача зале Нохч-ГIалгIай АССР-а культпросветучрежденей болхлой совещани хилар. Уж гулбеннабар къахьегамхоштa шоаш ду гIулакхаш дувна, дикагIа йолча культпросветучрежденей балха опыт дIа-юха юкъа.

Совешани хьаела КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара нов. Ф. Е. Титова. Совешане балха юкъе дакъа лоацаш бар республика Министрий Совета председатель нов. М. Г. Гайрбеков, КПСС обкома секретарь нов. Х. Х. Боков.

Совешане доклад йир Нохч-ГIалгIай АССР-а культура министра нов. В. А. Татаева. Республика ерригача культучрежденей балхах лаьца, КПСС ЦК мартовски Пленума решенешка хьежжа из дIахо мишта тоабе беза дийцар цо ший доклада тIа.

Доклад йистеьнначул тIехьагIа пренеш йоладелар. Эттара хьалхара дош делар парте Грозненски райкома секретара Т. Ахматхановайна. Цо дийцав шоай районе вIашагIъеллача агитпоездах. Геттара дика вIаштIехьбаькххаб цун болх. Цига я агитбригада, автолавка, книжкаш дIа-юха кхухьа библиотечка, медицински бригада, цутта кхы а. Шоаш дIа мел кхачача беза хьаьший болаш хьабоагIа агитпоезда членаш. Дувца дуккха да, хIаьта лоацца аьлча юртбоахама къахьегамхоштa дикка гIулакх дара шоай наз а хьинар а кхоаяц тха района культпросветучрежденей болхлоша.

ДIахо къамаьл дир Х. Нурадилова цIерахча Нохч-ГIалгIай драмтеатра директора нов. Хамидова. Цо дувц: «Вай республика юртбоахаме къахьегаш дукха нах ба. Царна юкъе дукха кхалнах а болаш. Царна массанена шоашта мамогга гIулаих деш я тха театра коллектив. Къаьстта йоккха терко ю оаха кхашкарча къахьегамхошта спектаклаш уттаелга дикка вIаштIехьлаккхара. Каст-каста хул тха артисташ юртбоахама къахьегамхой болча хьоашалгIа бахе. Театр дукха лелараш хIара шера дукхагIа хул. Цхьабакъда, йоах Хамидова, — вIалла ла магац цхьайолча юрташка кхыметтел клуб ца хилар. Царех я Гойты яха юрт. Теркам тIабахийта беза культура министерства, «Красноармейский» совхоза кулгалхоша, ерригача общественносто а цига клуб хьалъяра.

Кхы а халагIа да, — йоах цо дIахо,— цхьайолча юрташка лына духьала. хIаьхача замах юхедисача вочa гIулакхашна къовсам ца лоаттабелга. Къаьстта кIезига болх бу цу даькъе дешархоша. ДукхагIа болча дешархоша Iилама къайленаш дыне гIулакхашна йоаих. Из вIалла a ла мегаргдолаш гIулакх дац. Беррига теркам тIабахийта беза ерригача общественносто, къаьстта хьехархоша берий уйлаяццара ду дIабаккхара.

Шоай района культпросветучрежденей балхах лаьца къамаьл дир Урус-Мартана культура Цен директора нов. А. Дудаева.

— 21 шарнел совгIча сага укх шера оаха тайп-тайпарча темех йийша лекцеш 248 я, 54 сакъердаме сайре яьй. Духхьала хьайбаш леладераштa лаьрхIа 23 сайре яьй, 26 лекци йийшай, цутта кхы а. Цутта белгалдаккха деза художественни самодеятельносте дакъа лоацараш дукхагIбараш мехкарий болга. Из дерригa вIаштIехьдаккхара дикка новкъостал ду тхона шефаша — Грознерча В. И. Ленина цIерахча культура Цен коллектив.

Сунженски районни халкъа театра режиссера нов. Чистяковайна ду дош. — Тха театр ерригача республике доладаш да, — йоах цо. ДукхагIбараш тха балха раьза а ба. Цхьабакъда, тхо тховш раьза доацаш цхьанна хIамаш да. Тха бехках доаца кхоачамбоацараш да театра балха юкъе. КIаьдбалар фуд ца ховш, дийи бийсеи ца къовсаш искусствана ший беррига низ дIабала гIерташ я театра коллектив, хIаьта материальни оагIора нийслуча кхоачамбоацараша боаргIача бесса дика дIабахийтац из болх. Кхычахьа дIа а даха спектакль хьокха йиш хилаш, хIана аьлча, транспорт яц, кхыметтел эггара аттагIа дола, тхона хиланза даргдоаца гони хьастамаш а дац тхога. Цу тайпара долча лоадам боннача кхоачамбоацараша болх дика дIабахийтац.

Трибуна тIа воал КПСС обкома агитацеи пропагандаи отдела заведующи нов. Симаранн. Цо дийцар республика культпросветучрежденешка болх беш йолча кадрех лаьца.

Мадарра аьлча цхьайолча культпросветучрежденей кулгалхой шоай болх бовзаш а бац, нагахьа санна бовзе а из боагIача бесса вIаштIехьбаккхаш а бац. Масала, Гудермесски района «Кавказ» яхача колхозе дукха ха йоаццаш хьалъяь керда клуб я, цхьабакъда, из болх беш-м яц. хIана аьлча дукха сагота вац цу гIулакха цун директор нов. Батукаев. Клуб дукхагIча хана къайла латт.

Цул совгIа цхьайолча культпросветучрежденей кулгалхой юхьанцара школа е ворхI класс йистеьнначa мара бац. Культура министерство а цун министр нов. Татаев а декхарийла ва культпросветучрежденешка болх беш квалифицированни кадраш хилийта. Цунга хьежжа мара толдургбац болх, кхоачашъдьаргьац КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш.

Совешане докладах лаьца къамаьлаш дир ВЛКСМ обкома секретара нов. Малагова, писатела Б. Зязикова, А. Гайдара цIерахча республикански берий библиотека заведующе нов. Одоевас, культура министра заместитела нов. А. Гадиева, облсовпрофа культурно-бытовой отдела заведующе нов. Полоевас, комсомола Нажай-Юрта райкома секретара нов. Черепиева.

Совешани чакхйоаллаш къамаьл дир КПСС обкома хьалхарча секретара нов. Титова. Цул тIехьагIа культурни болх дика вIаштIехьбаккхара культура министерствеи культура болхлой обкома союзаи дIа-юза тела Ше байрахх елар Грозненски района.

Совешане тIайийцар республика ерригача культпросветучрежденей болхлошка даь кхайкарал.

А. ЦИЦКИЕВА.

Цар сий де деза

Сунженски района XIX партсъезда цIерахча колхоза плетникий Павел Ивановича Маршиниен Александр Максимовича Ванюченкон шшие а 150 шу даьннад.

Укх шера колхоза гоний бешамашкеи кхашкеи боккха хьувсьаш чуоццаш латт. Чуйца сони баьна даараш мехка промышленна центрашка дIадахьийта тара эш.

Йоккха опыт йолаш болча плетникаша - ветеранаша Маршининен Ванюченкон пилоиматериала отходех баьца дааравтем совхотеи лаьрхIа 2 азар совгIа аьшка яьй укх шера.

Ф. КОРОТКОВ.

В. КУРБАТОВ.

Редактора зам. А. А. МАКИЕВ.

Пайдане семинар

Школашта хьалхашка латтача бехктокхамерча декхарех керттердар да коммунизм хьалъергйола саг коммунистически кхетамца хьалкхевар. Дикка новкъостал ду цу хьакъехьа Нохч-ГIалгIайчен хьехархой говзал лакхъеча институто. Цига вIашагIъехка болх беш я тайп-тайпара курсаш, каст-каста хьехархоштa лаьрхIа семинараш ю, районий школашка ух, цутта кхы а.

Укх шера 28-ча июне денз 10-ча июле кхаччалца школай директорашеи завучаштеи лаьрхIа курсаш чакхъяьхар институто. Дика вIаштIехьъяьхаар уж курсаш заведующи йолча М. Петрачукас. Цо йийшар тайп бар дукхача школашкара директораши завучаши. Масала, массанена хоза хийтар «Планированех дола дешаш», «ГIахьожами кулгалделгеи» аьнача темаех Карабулакски юкъерча школа директова нов. Фролова яь доклад.

Цутта дика чулоацам болаш яр «Завуча балха система» аьнна Грознерча № 2 йолча школа-интерната завуча яь доклад. Тайп-тайпарча темаех курсашка къамаьл деш хилар хьехархой говзал лакхъеча института эрсий мотта кабинета заведующи нов. Скороходова а дуккха кхыбараш а.

Курсашта чIоагIа раьза болаш, цу тайпара йола курсаш а хиннийтар дезаш бар гулбеннараш дIахоа кхастам.

Б. ЧАСЫГОВ.

Индаррчача юкъерчача школа директор.

ЛадувгIа, хьажа

17-гIа ИЮЛЬ 1965 шу.

Радио: 6.30 — Юрта боахама болхлошта передача (гIалгIай меттала). 6.45 — Ашараш. 7.10 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.20 — Хоамаш. 7.40 — «Къона тIехье» яха передача (нохчий меттала). 8.40 — «Сердало» газета обзор. 8.50 — Ашараш. 16.00 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 16.10 — Казахски радио эстрадни оркестра концерт. 16.35 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 16.45 «Аьрое доакъашкара адамаш» яха очерк (гIалгIай меттала). 17.00 — «Кавказа зIанараш» яха радиожурнал (эрсий меттала). 17.46 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.23 — футбольни матчах йола репортаж. 18.45 — Ашараш.

УКВ: 9.00 — «Ирза долаш хилара фу эш хьона» яха музыкально-литературни концерт. 9.29 — Лебанова кхоалагIа симфони. 10.10 — «ЧБ-№7 1327» яха берашта йола радиопостановка. 10.50 — «Республика заслуженни артист Кибкало» яха концерт-очерк.

Телевидени: 18.45 — «Уж юха а вIашагIкхийтар» яха баькдолчоа тIера хьакйца фильм. 19.05 — «Хьаи сога цIитох» яха Юсупова инсценированни дувцар. 19.45 — «Нохч-ГIалгIайче гIолла» яха киножурнал. 19.55 — Сийлахьвоккха эрсий художник Федотов ваь цхьа бIаь ах бIаь шу дизарга. 20.35 — «Сатирический объектив» яха телевизионни журнал. 21.15 — «Кхайканза бена безам» яха художественни фильм.

Гор. Грозне. Н-Катаяма, 10-ча лине, № 30, 3-ча квартире яхаш йола гражданка Юлия Александровна Голодаевас суде деннад гор. Грозне, Н-Катаяма, 10-ча лине, № 30, 3-ча квартире вахаш волча ший марагара гражданинагара Борис Михайлович Голодаевгара ше хьайларах дола дош.

Дош дувцарга город Грозне, Старопромысловски района халкъа суде.

Гор. Грозне, Нахимова улицагIа, № 84, яхаш йолча гражданка Екатерина Тихоновна Одинцовас суде деннад гор. Грозне, Нагорни улицагIа, № 16, вахаш волча ший марагара гражданинагара Анатолий Николаевич Одинцовгара ше хьайларах дола дош.

Дош дувцаргда гор. Грозне, Октябрьски района халкъа суде.

Город Грозне, Х. Нурадилова улицагIа, № 166, вахаш волча гражданина Николай Николаевича Лунина суде деннад гор. Грозне, Ленинградски улицагIа, № 6, яхаш йола ший сесаг гражданка Лидия Ивановна Лунина ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда гор. Грозне, Октябрьски района халкъа суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный ЦIеча фронтовикий улица, 13. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48; партийни вахарех, промышленноо, юртбоахамех, письмоо отделий — 2-25-72; корректорсие — 2-09-30.
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Красных фронтовиков, 13. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-30.
«Грозненский рабочий» издательства типография. Революции проспект 7/34.
Типография изд. «Грозненский рабочий» Проспект Революции, 7/34.
СФ05416. Заказ № 4036.